19 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލި ސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖި ލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔ
ލ މަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮ މިޓީގެ 2 ވަނަ ބައްދަލުވުން
(ކައުން ސިލްތަކުން ކޮ މިޓީއަށް ފޮ ނުއްވ ފައިވ މައްސަލަތަ އް ބަލ ކޮމިޓީ)
10 އެޕްރީލް 2023
ބައްދަލުވުން ބޭއްވުނު ތަ ން: ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އައު އިމ ރ ތް (ކޮމިޓީ ކުރ ކޮޓަރި)6
ފެށުނު ގަޑި: 11:00

ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީގެ 2 ވަނަ ބައްދަލުވުން 10 އެޕްރީލް 2023
}ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު ؛ ހުޅުމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ނިޔާޒް{
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
` އައްސަލާމްޢަލައިކުމް. މިވަގުތު ކޮމިޓީއަށް ވަޑައިގެން ތިއްބެވީ ކޮމަންޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
މުޙައްމަދު ރާޝިދު އަދި ގައްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޒާހިރު އަދި އަޅުގަނޑު އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ
މުޙައްމަދު ވަޙީދު. އަޅުގަނޑުމެން މި ސަބް ކޮމިޓީގެ މި ބައްދަލުވުމުގައި އެޖެންޑާގައި މި އޮތީ މާލެ ސިޓީ
ކައުންސިލުން ކުރިއަށްގެންދާ މާލޭ ސްޓްރީޓް ސްކޭޕިންގ ޑިވަލޮޕްމަންޓް ޕްރޮޖެކްޓް ތަންފީޒުކުރުމަށް ހަވާލުކޮށްފައިވާ
ހަވާލުކުރުން 23 ޖޫން 2022 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން ނިމުމަކަށް ގެނެސްފައިވާ ކަމަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ނޭޝަނަލް
ޕްލޭނިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރއިން މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލަށް އަންގަވާފައިވާތީ އެ ކައުންސިލުން
ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ މައްސަލައާ ގުޅޭގޮތުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ނޭޝަނަލް ޕްލޭނިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ އަދި
މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ބޭފުޅުންނާ ބައްދަލުކުރުން. އަޅުގަނޑު އެދެން އެ ބޭފުޅުން، ސިޓީ ކައުންސިލުގެ އަދި
މިނިސްޓްރީގެ ބޭފުޅުން ވަދެލަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ` އައްސަލާމްޢަލައިކުމް. ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް
ކޮމިޓީގެ ދެވަނަ ބައްދަލުވުމަށް މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. މި ވަގުތު ބައްދަލުވުމަށް ވަޑައިގެން މި ތިއްބެވީ ކޮމަންޑޫ
ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރާޝިދު، ގައްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޒާހިރު އަދި
މައްޗަންގޮޅި އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން މި ބައްދަލުވުމުގައި
މި އޮތީ މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުން ކުރިއަށްގެންދާ... (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ` މިއަދު މި ބައްދަލުވުމުގައި މި
އޮތީ މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުން ކުރިއަށްގެންދާ މާލޭ ސްޓްރީޓް ސްކޭޕިންގ ޑިވަލޮޕްމަންޓް ޕްރޮޖެކްޓް ތަންފީޒުކުރުމަށް
ހަވާލުކޮށްފައިވާ ހަވާލުކުރުން 23 ޖޫން 2022 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން ނިމުމަކަށް ގެނެސްފައިވާކަން މިނިސްޓްރީ
އޮފް ނޭޝަނަލް ޕްލޭނިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރއިން މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލަށް އަންގަވާފައިވާތީ އެ
ކައުންސިލުން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ މައްސަލައާ ގުޅޭގޮތުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ނޭޝަނަލް ޕްލޭނިންގ އެންޑް
އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ އަދި މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ބޭފުޅުންނާ ބައްދަލުކުރުން. ދެން މިކަމާ ބެހޭގޮތުން
އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް މިގެންދާ ބައްދަލުވުމުގައި މި ތަނަށް ވަޑައިގެން އެބަ ތިއްބެވި ދެ އިދާރާއެއްގެ ބޭފުޅުން.
އެއީ މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ފަރާތުން ޑެޕިއުޓީ މޭޔަރ އަޙްމަދު ނަރީޝް އަދި ޢަލީ ނަސީރު ޤާސިމް، އެސޯސިއޭޓް
ލީގަލް ކައުންސެލް. ދެން މިނިސްޓްރީ އޮފް ނޭޝަނަލް ޕްލޭނިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރއިން ވަޑައިގެން އެބަ
ތިއްބެވި އިސްމާޢީލް ޝާފިއީ. އެއީ ޕްރޮޖެކްޓް ކޯޑިނޭޓަރ އަދި ޙުސައިން އަމީން، ޕްރޮޖެކްޓް ކޯޑިނޭޓަރ. އަޅުގަނޑު
ހަމަ ރެކޯޑަށް ޓަކައި ފާހަގަކޮށްލަން މި ސިޓީއަކީ ސިޓީ ކައުންސިލުން މި ހުސްވި 2022 ވަނަ އަހަރުގެ ޖުލައި
1

ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީގެ 2 ވަނަ ބައްދަލުވުން 10 އެޕްރީލް 2023
މަހުގެ 7 ވަނަ ދުވަހު ފޮނުވާފައި އޮތް ސިޓީއެއް. ދެން މިހެން އަންނަ ސިޓީތަކުގެ މައްސަލަ އަސްލުގައި
އަޅުގަނޑުމެންނާ ހިސާބަށް އައުން ލަސްވާ ލަސްވުން އަޅު ގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. އަސްލުގައި އަޅުގަނޑު އެދެން
މިއަށްވުރެ އަވަހަށް މި މައްސަލަތަކަށް އެޓެންޑްވެވޭނެ ގޮތެއް ރާވައިދެއްވުމަށް މުޤައްރިރަށް ދަންނަވައިގެން.
އަޅުގަނޑު ކުރީދުވަހު ވެސް ދަންނަވާލިން އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު އަނެއްކާ އަލުން ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީގެ
ބޭފުޅުންނާއި ސިޓީ ކައުންސިލު ބޭފުޅުންނާ އެކީގައި ތިއްބެވީމަ މިއަދު އަޅުގަނޑު ސިޓީ ދަންނަވައިލާނަން. ސިޓީ
ކައުންސިލުގެ ސިޓީ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް، ރައީސް މުޙައްމަދު ނަޝީދަށް، ވެދުން ސަލާމަށްފަހު
ދަންނަވަމެވެ. މާލެ ސްޓްރީޓް ސްކޭޕިންގ މަޝްރޫޢުގެ ދަށުން ތަރައްޤީކުރުމަށް މިހާރު ހިމަނާފައިވާ މަގުތަކުގެ
އިތުރުން އައު މަގުތައް ހިމަނައިގެން އައު މަޝްރޫޢުއެއް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް 2022 ޖޫން މަހުގެ 21 ވަނަ ދުވަހު
ބޭއްވި ވަޒީރުންގެ ޖަލްސާއިން ނިންމާފައިވާ ކަމަށާއި، އަދި އެ ކަން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އޮފީހުން އަންގާފައިވާ
ކަމަށް ވިދާޅުވެ މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުން ކުރިއަށް ގެންދާ މާލެ ސްޓްރީޓް ސްކޭޕިންގ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ޕްރޮޖެކްޓް
ތަންފީޒުކުރުމަށް ހަވާލުކޮށްފައިވާ ހަވާލުކުރުން 23 ޖޫން 2022 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން ނިމުމަކަށް ގެނެއްސި ކަމަށް
މިނިސްޓްރީ އޮފް ނޭޝަނަލް ޕްލޭނިންގ ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ނަންބަރު.. ސިޓީން މި
ކައުންސިލަށް އަންގަވާފައިވާތީ ދަންނަވަމެވެ. މިނިސްޓްރީ އޮފް ނޭޝަނަލް ޕްލޭނިންގ ހައުސިންގ އެންޑް
އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރގެ ފަރާތުން މާލޭގެ މަގުތައް ތަރައްޤީކޮށް ޑިވެލޮޕްކުރުމަށްފަހު މަޝްރޫޢުއާއި އެ މަޝްރޫޢުގެ
ދަށުން ރޯޑް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަނާ ހަވާލުކުރި މާލޭގެ އަމީނީމަގަކީ މާލޭގެ ރޯޑް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ޕްރޮޖެކްޓުގެ
ދަށުން ހަދަންޖެހޭ މަގުތައް ހެދުމަށް ރޯޑް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަނާއި މި ކައުންސިލާ ދެމެދު 2020 ވަނަ އަހަރު
ޖަނަވަރީ މަހު 26 ވަނަ ދުވަހު ވެފައިވާ ނަންބަރު.. އެއްބަސްވުމަށް 2022 ވަނަ އަހަރުގެ މާރިޗް މަހުގެ 16 ވަނަ
ދުވަހު ގެނެސްފައިވާ 3 ވަނަ އިޞްލާޙުގެ ދަށުން ހަވާލުކޮށްފައިވާ މަސައްކަތެއް ކަމުގައި ދަންނަވަމެވެ. ގާނޫނު
ނަންބަރު 7 /2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ގާނޫނު)ގައި ވަކި ކަމެއް
ކުރުމަށް ނުވަތަ ވަކި ޚިދުމަތެއް ދިނުމަކީ ސިޓީ ނުވަތަ ރަށު ކައުންސިލުގެ ޒިންމާއެއް ކަމެއް ކަން ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ކަމެއްގައި އެކަމުގެ ތެރެއަށް އިތުރު ބަޔަކަށް ވަދެވޭނީ އެ ގާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކަމަށާއި އަދި
ގާނޫނުން ދީފައިވާ ކައުންސިލުގެ ބާރުގެ ތެރޭގައި ނުވަތަ އިޙްތިޞާސްގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ އެއްވެސް މުދަލެއް
ހިމަނައިގެން ނުއުފުލޭ މުދާ ހިމެނޭ ގޮތަށް ބިންފަދަ މުދާ ޕްރޮޖެކްޓެއް ކުރިއަށް ގެންދެވޭނީ މަތީގައި ހަވާލާދެވުނު
ގާނޫނުގެ 56-2 ވަނަ މާއްދާގެ ޞަރީޙަ މާނައިން ކައުންސިލުގެ ބައިވެރިވުމާއި މަޝްވަރާ އޮވެގެން ކަމަށާއި،
ގާނޫނުގެ 69 ވަނަ މާއްދާއިން ޕްރޮޖެކްޓަށް ކައުންސިލުތަކުގައި ޤައުމީ އިދާރާއިން ހިންގުމުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ
2

ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީގެ 2 ވަނަ ބައްދަލުވުން 10 އެޕްރީލް 2023
އިޖުރާތުތަކެއް ކަނޑައަޅާފައި އޮންނަ އޮތުމާއި، މި ގާނޫނުގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ މަގުތައް ހެދުމާއި
މަރާމާތުކުރުމަކީ ކައުންސިލުން ފޯރުކޮށްދޭންޖެހޭ ޚިދުމަތެއްގެ ގޮތުގައި ކަނޑައަޅާފައި އޮންނަ އޮތުމަށް ރިޢާޔަތްކުރާއިރު
މިނިސްޓްރީ އޮފް ނޭޝަނަލް ޕްލޭނިންގ ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރއިން 23 ޖޫން 2022 ގައި މި
ކައުންސިލަށް ފޮނުވި ނަންބަރު ސިޓީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް މާލޭގެ މަގުތައް މަރާމާތުކުރުމާއި މަގުތައް ހެދުމާއި
ގުޅޭ މަސައްކަތް މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ބާރު ނުހިނގާ ގޮތަށް ކުރަން އުޅުމަކީ މުޠުލަޤުކޮށް ގާނޫނު ނަންބަރު
7/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ގާނޫނު)އާ ޚިލާފު ޢަމަލެއް ކަމުގައި
ދަންނަވަމެވެ. އަދި މަގުތައް ހެދުމާއި މަގުތައް މަރާމާތުކުރުންފަދަ އެއްވެސް ކަމެއް ކުރުމުގެ ބާރު އެ ގާނޫނުން އެ
މިނިސްޓްރީއަށް ދީފައި ނުވާކަމުގައި ދަންނަވަމެވެ. އަދި މާލޭގެ މަގުތައް ހެދުމާއި އެ މަގުތައް މަރާމާތުކުރުންފަދަ
އެއްވެސް ކަމެއް މި ކައުންސިލުގެ ބާރު ނުފޯރާ ގޮތަށް ކުރިއަށް ނުގެންދިއުމަށް ވެސް މަނިކުފާނަށް
އިލްތިމާސްކުރަމެވެ. އެހެންކަމުން މާލޭގެ ރޯޑް ޕްރޮޖެކްޓުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ މަގުތައް ހެދުމަށް ރޯޑް ޑިވެލޮޕްމަންޓް
ކޯޕަރޭޝަނާއި މި ކައުންސިލާ ދެމެދު 2020 ވަނަ އަހަރު ޖަނަވަރީ މަހުގެ 26 ވަނަ ދުވަހު ވެފައިވާ ނަންބަރު
އެއްބަސްވުމާއި އަދި އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ގެނެސްފައިވާ އިޞްލާޙުތަކާ ގުޅިގެން ކުރަންޖެހޭ އެންމެހައި
މަސައްކަތްތައް އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ކުރަންޖެހިފައިވާއިރު އެ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތައް އެ
މިނިސްޓްރީގެ ފަރާތުން ކުރަން ހަމަޖައްސައި އެ ޕްރޮޖެކްޓުގައި ހިމެނޭ މަސައްކަތްތައް ކުރުމަށް ނިންމުމުގެ ސަބަބުން
މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލާއި ރޯޑް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަނާ ދެމެދު ހަދާފައިވާ އެއްވަސްވުމާ ގުޅިގެން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ
ޒިންމާ އެ މިނިސްޓްރީން އުފުލަންޖެހޭނެ ކަމުގައި ދަންނަވަމެވެ. ގާނޫނު ނަންބަރު /2010 7ގެ 42 ވަނަ މާއްދާގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޚިދުމަތްތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ މާލެ ސިޓީގެ މަގުތަކުގެ ޚިދުމަތް ދިނުމަކީ މި ކައުންސިލުގެ
އެކްސްކްލޫސިވް ބާރެއް ކަމަށްވާތީ، ގާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތީން މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުން ދޭންޖެހޭ ޚިދުމަތުގެ ތެރެއަށް
ހުއްދަނެތި ވަދެނުގަތުމަށާއި އަދި ސަރުކާރުގެ ވުޒާރާތަކަކީ ގާނޫނާ އެއްގޮތަށް ހިންގުން ލާޒިމުވާ ތަންތަން ކަމުގައި
ކަށަވަރުކުރަން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 115 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ނ) ގައި ކަނޑައަޅާފައި އޮންނަ އޮތުމަށް
އިޙްތިރާމުކޮށް ނަމޫނާ ދެއްކުމަކީ ދައުލަތުގެ އެންމެހައި މުއައްސަސާތަކުން ކުރަންޖެހޭނެ ކަމެއްގެ އިތުރުން ވަކިން
ޚާއްޞަކޮށް އެކިއެކި ވުޒާރާތަކުން ގާނޫނަށް ހުރުމަތްތެރިކޮށް ހިތަންޖެހޭނެ ކަމަށް ދެކެމެވެ. ގާނޫނު ނަންބަރު
7/2010ގެ ދަށުން ކައުންސިލުތަކުން ދޭންޖެހޭ ޚިދުމަތްތައް ގާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތީން
ކައުންސިލުތަކުން ދިނުމަށް ކައުންސިލުތަކަށް ލާޒިމުކޮށްފައިވާއިރު އެ ޚިދުމަތްތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ މާލޭގެ މަގު
ހެދުމުގެ މަސައްކަތް މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުން ދެމުންދަނިކޮށް އެ މަޝްރޫޢު ތަންފީޒުކުރުން ހުއްޓުވައިފި ކަމަށް
3

ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީގެ 2 ވަނަ ބައްދަލުވުން 10 އެޕްރީލް 2023
ވިދާޅުވެ އެ މިނިސްޓްރީން އަމީނީމަގު ތަރައްޤީކޮށް ޑިވެލޮޕްކުރުމަށް ރޯޑް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަނާއެކު ހަދާފައިވާ
އެއްބަސްވުމުގައި އެއްބަސްވެފައިވާ އަގަކީ 84 މިލިއަން ރުފިޔާ ކަމަށް ވިޔަސް، މި ކައުންސިލުން އެ ކޯޕަރޭޝަނާއެކު
އަމީނީމަގު ތަރައްޤީކުރުމަށް އެއްބަސްވެފައިވާ އަގަކީ 39 މިލިއަން ރުފިޔާ ކަމަށްވާތީ މިއީ އަމީނީމަގު ޑިވެލޮޕްކޮށް
ތަރައްޤީކުރުމަށް މި ކައުންސިލާއި ރޯޑް ޑިވެލޮޕަމަންޓް ކޯޕަރޭޝަނާ ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ އަގުގެ
ދެގުނައަށްވުރެ ވެސް ބޮޑު އަގެއް ކަމަށްވާތީ، މިއީ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން އިސްރާފުވެގެންދާ ފައިސާއެއް ކަމުގައި ވެސް
ދަންނަވަމެވެ. އަދި އެ މަސައްކަތަކީ އެ ކޯޕަރޭޝަނާއެކު މި ކައުންސިލުން ވެސް ހަވާލުކޮށްފައިވާ މަސައްކަތަކަށްވާތީ
މަނިކުފާނުގެ އިސްނެންގެވުމުގެ މަތީން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީއާއި އެސް.އޯ.އީ މި ދެ ކޮމިޓީގެ
ފަރާތުން މި މައްސަލަ ބައްލަވައި ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނާ ޚިލާފަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ޕްލޭނިންގ ހައުސިންގ އެންޑް
އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރއިން މާލޭގެ މަގުތައް ހެދުމަށް ފައްޓާފައިވާ މާލޭގެ މަގު ހެދުމުގެ މަޝްރޫޢު ހުއްޓުވައިދެއްވުމަށް
ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީ ފަރާތުންނާއި ކުންފުނިތަކާ ބެހޭ މައްސަލަތައް ބައްލަވާ އެސް.އޯ.އީ ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން މި ކަމުގައި
ރޯޑް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަން ކުންފުނީގެ މައްސަލައެއްވޭތޯ ބައްލަވައި މި މައްސަލަ މި ދެ ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން
ބައްލަވައިދެއްވުން އެދި ދެންނެވީމެވެ. އާދެ! މި އޮތީ ސިޓީ ކައުންސިލުން ފޮނުވާފައި އޮތް ސިޓީ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑު މިހިސާބުން އެންމެ ފުރަތަމަ މެންބަރުންނަށް ހުޅުވައިލުމުގެ ކުރީގައި އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ މާލެ ސިޓީގެ
ކައުންސިލުގެ ފަރާތުން މި ސިޓީއާ ބެހޭ ގޮތުން ހުރި ކަންކަން ފާހަގަކުރެއްވުމަށް ދަންނަވަން. ދެން އެއަށްފަހުގައި
އަޅުގަނޑު ޕްލޭނިން މިނިސްޓްރީގެ ބޭފުޅުންނަށް ފުރުޞަތުއަރުވާނަން. އަދި އެއަށްފަހުގައި މެންބަރުންގެ
ސުވާލުތަކާއިގެން ދާނަން. އަޅުގަނޑު އެހެންވީމަ ފުރަތަމަ މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލަށް.
މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލް އިދާރާ ގެ ޑެޕިއުޓީ މޭޔަރ އަޙްމަދު ނަރީޝް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. ޙަޤީޤަތުގައި ވެސް ދެންމެ ތި ބޭފުޅުންނަށް އެ އަޑުއިވިގެން މިދިޔަ ސިޓީގައި
އަޅުގަނޑުމެންގެ ފާހަގަކޮށްފައި އިން ކަންކަމަކީ އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ކަންބޮޑުވާ ކަންކަން. އޭގެ ތެރޭގައި މާލޭ
މަގުހެދުމުގެ މަޝްރޫޢުއަކީ އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ޖަނަވަރީ މަހުގެ 26 ވަނަ ދުވަހު ކުރީގެ
ސިޓީ ކައުންސިލާ އެއްކޮށް ކައުންސިލު އިސްވެ އޮވެގެން ހަދާފައި އޮތް އެގްރިމެންޓެއް އެ އެގްރިމެންޓަކީ. އަދި
2022 މާރިޗް މަހުގެ 16 ވަނަ ދުވަހު އެ އެއްބަސްވުމަށް ތިންވަނަ އިޞްލާޙެއް ވެސް ގެނެވިފައިވަނީ
އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ދައުރުގެ ކައުންސިލާ އެކީގައި. އެ ކައުންސިލާ އެކީގައި އަޅުގަނޑުމެން ގެނައި އެއްބަސްވުމާ
އެކީގައި އަޅުގަނޑުމެން ވާނެ ރޯޑް ޑިވެލޮޕްމެންޓް ކޯޕަރޭޝަންގެ މެނޭޖިންގ ޑިރެކްޓަރަށް ހަމަ ސިޓީއަކުން
4

ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީގެ 2 ވަނަ ބައްދަލުވުން 10 އެޕްރީލް 2023
ދަންނަވާފައި ފޭސް 1 ގައި ހަދަން ބޭނުންވާ މަގުތަކަކީ ކޮބައިކަމާއި، ފޭސް 2 ގައި ހަދަން ބޭނުންވާ މަގުތަކަކީ
ކޮބައިކަން. އޭގެ ތެރެއިން ތާރު އަޅައިގެން ހަދަން ބޭނުންވާ މަގުތަކަކީ ވެސް ކޮބައިކަން އެނގޭނެ ގޮތަށް
އަޅުގަނޑުމެން ވާނީ މިކަން އެ ބޭފުޅުންނާ އެކީގައި މަޝްވަރާކޮށްފަ. އަޅުގަނޑު ހަމަ މިއަދު ކޮމިޓީގެ މެންބަރުންނަށް
މި ހިއްސާކޮށްލަން އެބަ ބޭނުންވޭ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަކިވަކި ސެގްމެންޓުތައް ހިމެނޭ ގޮތަށް އަދި އެއްކޮށް
އަމީނީމަގު ހިމެނޭ ގޮތަށް އާރު.ޑީ.ސީން ދީފައިވާ ކޯޓޭޝަންސްތަކާއި ހުރިހާ އެއްޗެހިތައް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ
ކޮމިޓީއަށް ހިއްސާކޮށްލަން ބޭނުންވޭ. 84 މިލިއަން ބޮޑުވަނީ ކިހިނެއްކަން އަޅުގަނޑުމެން ތީގެން ހަމަ ސާފުވާން
އޮންނާނެ. ވަކިވަކި ސެގްމެންޓުތަކެއް ގޮތުގައި އަމީނީމަގު ހެދީމަ އަމީނީމަގަށް ވަކި ކޮންމެ ސެގްމެންޓަކަށް އަރާ އަގު
ވަކިން އެބައިން އެ ބޭފުޅުން ހިއްސާކޮށްފަ. އަދި މުޅި ޖުމުލަކޮށް އަމީނީމަގަށް އަރާ އަގު އެ ބޭފުޅުން އެބައިން
ހިއްސާކޮށްފަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އޭރު ވެސް އުފެއްދި ސުވާލަކީ، ދެ ވާހަކައެއް އަޅުގަނޑުމެން ދެއްކީ. އެއް
ވާހަކައަކީ އަޅުގަނޑުމެންނާ އެއްވެސް މަޝްވަރާއެއް ނެތި ކުއްލިއަކަށް، ހަމަ ކުއްލިއަކަށް ހަމަ އޯވަރނައިޓަކުން މި
ނިންމާލަނީ ކައުންސިލާ އެއްކޮށް ވެފައި އިން އެއްބަސްވުން ނިމުމަކަށް އައީއޭ. ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުން ނިންމައިފިއޭ
އެގޮތަށް. ދެވަނަ ކަމަކަށް މިއައީ އަޅުގަނޑުމެންނާ މަޝްވަރާކޮށްފައި އިން އަގަކަށްވުރެ ދެގުނަ ބޮޑު އަގަކަށް ނިންމި
ނިންމުން އިނގޭތޯ. މިކަމާ އަޅުގަނޑުމެން ހިތްހަމަނުޖެހުންތަކެއް ހުރި ވަރަށް ބައިވަރު. އެހެންނަމަވެސް،
އަޅުގަނޑުމެން ކައުންސިލުން ދެކުނީ މާލޭ ރައްޔިތުންނަށް ވަރަށް ދަތިވެފައި އިން މަގެކޭ އަމީނީމަގަކީ. އެހެންވީމާ،
އަމީނީމަގު ހެދުމުގައި ޕްރޮޖެކްޓް ކުރިއަށް ގެންދަން ސަރުކާރުން ގަދަބާރުން ނިންމީމަ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ
ފުރުޞަތު ދިނިން އެ ކަން ކުރަން. އަޅުގަނޑުމެން އެ ރަސްމިއްޔާތުގައި ވެސް ބައިވެރިވިން. ތި ބޭފުޅުންގެ ތެރެއިން
އެ ރަސްމިއްޔާތު އަޑުއެއްސެވި ބޭފުޅުންނަށް އެނގޭނެ އެ ރަސްމިއްޔާތުގައި ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީގެ ސްޓޭޓް
މިނިސްޓަރު ދެންނެވި މިހާރު އުވާލާފައި އިން ނޫނީ އެ ބޭފުޅުން ނިމުމަކަށް ގެނައި އެގްރިމެންޓުގައި ހިމެނޭ
އެހެނިހެން މަގުތައް ކައުންސިލާއެކީ ކުރިއަށް ގެންދަން ތިމަންނަމެން ނިންމައިފީމޭ. އެގޮތަށް ކުރިއަށްދާނަމޭ. އެގޮތަށް
އަޅުގަނޑުމެންނާ އެކީގައި އެއްބަސްވެގެން އެ ރަސްމިއްޔާތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ބައިވެރިވީ ވެސް. އެހެންނަމަވެސް،
މިއަދާ ހަމައަށް އައިއިރުގައި މާލޭގެ މަގު ހެދުމުގެ އެއްވެސް ކަމެއްގައި އެ މަގުތައް އިތުރަށް ކުރިއަށްގެންދަން ވެސް
އަޅުގަނޑުމެންނަކާ މަޝްވަރާއެއް ކޮށްފައެއް ނެތް. ތި ބޭފުޅުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާނެ އަމީނީމަގު ދާ ގޮތް.
އަޅުގަނޑުމެން އިތުރަކަށް ދަންނަވާކަށެއް ނުޖެހޭނެ އެ ވާހަކަ އިނގޭތޯ. ދެންމެ އަޅުގަނޑަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ލީގަލް
ކައުންސިލު ނަސީރު މިކޮޅަށް އަންނަންވެގެން އައިއިރުގައި އަނެއްކާ އެބަހުރި ބެރިކޭޑު ޖަހާފައި ބަންދުކޮށްފައި ވަރަށް
ބޮޑު އޭރިއާއެއް. އެ އޭރިއާ އެހިސާބަށް މާނައަކީ ބިލަބޮންގ ކަންމައްޗާއި ހަމައަށް ބަންދުކުރާއިރުގައި ރެހެންދި
5

ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީގެ 2 ވަނަ ބައްދަލުވުން 10 އެޕްރީލް 2023
ކަންމައްޗާ ހަމައަށް ބަންދުކޮށްގެން މިވަގުތާ ހަމައަށް އެތަން ރޫޅާލައިގެން އެ ބޭފުޅުންނަށް މަސައްކަތްކުރެވެން އޮއްވާ
ބިލަބޮންގ ކަންމައްޗާ ހަމައަށް ބަންދުކޮށްލީމަ ދެން އަނެއްކާ އިތުރަށް އަންނާނެ ދަތިތަކާމެދު ވެސް ވިސްނުމެއް ނެތި
މިދިޔަ ހޮނިހިރު ދުވަހުން ފެށިގެން ބަންދުކުރާނެ ކަމަށް އާންމު އިޢުލާނެއް ކޮށްފައި ވެސް އޮތީ. އެހެންނަމަވެސް،
ދެންމެ އަޅުގަނޑުމެން އައިއިރުގައި ބެރިކޭޑު ޖަހާފައި މި އޮތީ އެ ތަން. އަޅުގަނޑު ހިތުން ސްޕީޑަށް ބަލާކަމަށް
ވަންޏާމު އަމީނީމަގަކީ ވަރަށް ކާރުބާރު ބޮޑު އަދި އެތައް ސްކޫލުތަކެއް ވެސް ހިމެނޭ އަދި ސަރުކާރުގެ އެތައް އޮފީސް
އިމާރާތްތަކެއް ވެސް ހިމެނޭ މަގަކަށްވާއިރުގައި ރައްޔިތުންގެ ތެރެއިން ގިނަ އަދަދެއްގެ ބަޔަކަށް ނުހަނު ދަތި
އުނދަގޫތަކަކާ ކުރިމަތިވާނެ އެހާ ބޮޑު ސަރަޙައްދެއް އެގޮތަށް ބަންދުކޮށްފައި ބޭއްވުމަކީ. ޙަޤީޤަތުގައި އަމީނީމަގު
ދެބައިކޮށްފައި އެއްބައި ގާތްގަނޑަކަށް އެ ދަނީ ބަންދުވެގެން. އެހެންވީމާ، މިކަހަލަ ބައިވަރު ކަންބޮޑުވުންތައް
އަޅުގަނޑުމެންގެ އެބަހުރި އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ރައްޔިތުންނަށް ޖަވާބުދާރީވާން ތިބި މީހުންނަކީ. ހަމަ
ޔަޤީނުން ވެސް ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީއަކަށް ރައްޔިތުން ޖަވާބުދާރީވާކަށް ނުޖެހޭނެ. ރޯޑް ޑިވެލޮޕްމެންޓަކަށް
ރައްޔިތުންނަށް ޖަވާބުދާރީވާކަށް ނުޖެހޭނެ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނާއި ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނުގެ ދަށުން
އިންތިޚާބުކޮށްފައި މިތިބަ ކައުންސިލަރުން ރައްޔިތުންނާ ޖަވާބުދާރީ ކޮންމެ ދުވަހަކު ވާން މި ޖެހެނީ. އެކަމަކު
ޖަވާބުދާރީވާންޖެހޭ މީހުންނަށް ޖަވާބުދާރީވެވޭނެ އެއްވެސް ކަހަލަ ފުރުޞަތެއް ނުލިބި ސަރުކާރުން ބޭނުންވީމާ
ބޭނުންވާހާ ގޮތަކަށް ބޭނުންވީމަ ބޭނުންވާ ކަމެއް ބަދަލުކުރާ އުސޫލުން ބަދަލުކޮށްގެން މި ހިންގާ ހިންގުމަކީ ލާމަރުކަޒީ
ގާނޫނެއް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މި ދައުރުގެ މެންބަރުން މިތާ ތިބެ ރެއާއިދުވާލުގެމަތިން މަސައްކަތްކޮށްގެން
މިތާނގައި އެތައް ވާހަކައެއް ދައްކައިގެން ރައްޔިތުންނާ ގާތުން ޚިދުމަތް ދިނުމަށް ޓަކައި އެތައް ބޮޑެތި ހުވަފެންތަކެއް
ރައްޔިތުންނަށް ދައްކައިގެން ފާސްކުރި ގާނޫނެއް މި ގާނޫނަކީ. މި ގާނޫނުގެ އަކުރުތައް އަޅުގަނޑުމެން ކިޔައިލީމާ
ވަރަށް ރީތި، ވަރަށް ޗާލު، ވަރަށް ނަލަ. އެހެންނަމަވެސް، ސުވާލަކީ މިއަދާ ހަމައަށް އައިއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ
މި ދައުރަށް ދެއަހަރު މި ފުރެނީ. މޭ މަހުގެ 17 ވަނަ ދުވަހު ދެ އަހަރު މި ފުރެނީ. ފުރެންދާއިރުގައި ކިހާވަރަކަށްތޯ
މި ގާނޫނުގެ ބޭނުން ނޫނީ މި ގާނޫނުގެ އެންމެ ފޮނިމީރުކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބެނީ ކިހާވަރަކަށްތޯ؟ އެ ބާރު
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބެނީ ކިހާވަރަކަށްތޯ؟ އަޅުގަނޑުމެންނާ ކަންކަމުގައި މަޝްވަރާކުރަނީ... އާދެ! އެހެންވީމާ،
ކިހާވަރަކަށްތޯ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ފުރުޞަތު ލިބެނީ؟ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ އެ ގާނޫނުގެ ދަށުން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ފުރުޞަތު ނުލިބޭތީތާއޭ މިގޮތަށް ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުން ކުއްލި ނިންމުމެއް ނިންމާފައި
އަޅުގަނޑުމެންގެ އަތުން ޕްރޮޖެކްޓު އަތުލާފައި ކުއްލިއަކަށް އަދި އެއަށްވުރެ ޑަބަލް އަގުގައި ހަމަ ކުރިން ވެސް
ހަވާލުކޮށްފައި އިން ކުންފުންޏާ ހަވާލުކުރާނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ޖުމުލަކޮށް ފާހަގަކުރަން ހުރި
6

ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީގެ 2 ވަނަ ބައްދަލުވުން 10 އެޕްރީލް 2023
ކަންބޮޑުވުންތައް މި ސިޓީގައި މިހިރީ މުޤައްރިރު އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަ ޅުގަނޑު އެދެން ކޮމިޓީގެ މެންބަރުންގެ
އިޚުލާޞްތެރިކަމެއް މީގައި ދައްކަވައި، މި ކަން ހިނގާފައި މިއިން ގޮތް މި ގާނޫނުން ކައުންސިލަށް ވެސް މި ލިބިދޭ
ބާރު އެ ލިބިދެވޭނެ ގޮތަކަށް މި ކަންކަން ކުރިއަށްދާނެ ގޮތަކަށް މި މައްސަލަ ބައްލަވައިދެއްވައި އަޅުގަނޑުމެންގެ
ޙައްޤު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބޭނެ ގޮތް ހައްދަވައިދެއްވުން އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ކައުންސިލުގެ އެންމެބޮޑު ބޭނުމަކަށް
ވަނީ އިނގޭތޯ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީގެ ފަރާތުން މި ސިޓީއާ ބެހޭ ގޮތުން ފާހަގަކުރަން ބޭނުންވާ ކަމެއް
އޮތިއްޔާ އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާނަން.
މިނިސްޓްރީ އޮފް ނޭޝަނަލް ޕްލޭނިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރގެ ޕްރޮޖެކްޓު ކޯޑިނޭޓަރ އިސްމާޢީލް ޝާފިއީ
ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން އޮތީ ހަވާލާދެއްވި އިޞްލާޙުގައި މާލޭ ސްޓްރީޓް ސްކޭޕިންގ ޕްރޮޖެކްޓު
ހެދުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ މަގުތައް ބީ.އޯ.ކިއުއަށް އިތުރުވާ ކަމަށް އެ ވިދާޅުވާ ވޭރިއޭޝަނަށް އިނގޭތޯ. އެއީ ފައިސާ
ޚަރަދުކުރުމަށް ކައުންސިލު ބިޑު ކޮމިޓީން ހުއްދަދީފައިވާ ވޭރިއޭޝަނެއް އިނގޭތޯ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ހޯދި
ހޯދުންތަކުގައި އިނގޭތޯ. އަމީނީމަގު ތަރައްޤީކުރުމަށް އޭތި ހިމެނިފައިވަނީ ހަމައެކަނި ޒިގުޒެގު ގައު އަތުރައިގެން
ތަރައްޤީކުރުމަށް. އެއީ މާފަންނު ހުޅަނގު އިނގޭތޯ. މާފަންނު ހުޅަނގު ހަމައެކަނި ތަރައްޤީކުރުމަށް ހިމަނާފައި
އިންނާނީ މާލެ ސްޓްރީޓް ސްކޭޕިންގ މަޝްރޫޢު ތެރޭގައި. އިތުރު ތަނެއް ނިއިންނާނެ އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ތި ވިދާޅުވީ ކުރީގައި...
މިނިސްޓްރީ އޮފް ނޭޝަނަލް ޕްލޭނިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރގެ ޕްރޮޖެކްޓު ކޯޑިނޭޓަރ އިސްމާޢީލް ޝާފިއީ
ވާހަކަދެއްކެވުން:
މަޢާފްކުރައްވާތި! މާފަންނު ދެކުނު އިނގޭތޯ. މާފަންނު ދެކުނު ސެގުމެންޓުގައި.
7

ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީގެ 2 ވަނަ ބައްދަލުވުން 10 އެޕްރީލް 2023
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ތި ވިދާޅުވީ ކުރީގައި ސިޓީ ކައުންސިލުން އާރު.ޑީ.ސީއާއެކު 39 މިލިއަން ރުފިޔާއަށް މި ހަވާލުކުރެވިފައިވާ
މަސައްކަތަކީ، މަސައްކަތެއްތޯ ނުވަތަ...
މިނިސްޓްރީ އޮފް ނޭޝަނަލް ޕްލޭނިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރގެ ޕްރޮޖެކްޓު ކޯޑިނޭޓަރ އިސްމާޢީލް ޝާފިއީ
ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކުރީގައި ހަވާލުކުރެވިފައިވާ މަސައްކަތް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކުރީގެ ކައުންސިލުން ހަވާލުކުރި މަސައްކަތް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، މިހާރު މަސައްކަތުގެ އަގުބޮޑުވެގެން ގޮއްސަ މިވަނީ؟
މިނިސްޓްރީ އޮފް ނޭޝަނަލް ޕްލޭނިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރގެ ޕްރޮޖެކްޓު ކޯޑިނޭޓަރ އިސްމާޢީލް ޝާފިއީ
ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ހަވާލުކޮށްފައި މި އޮތީ މުޅިން އައު މަޝްރޫޢުއެއް ގޮތަށް އިނގޭތޯ. ތާރުއަޅައިގެން ހެދުމަށް،
ތަރައްޤީކުރުމަށް އަމީނީމަގު ހަވާލުކޮށްފައި މި އޮތީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އޯކޭ. އެހެންވީމާ، މިހާރު ފޭސް 1 އާއި ފޭސް 2 އަށް ބަހާލައިގެން ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ސިޓީ އަޅުގަނޑު.
ރޯޑް ޑިވެލޮޕްމެންޓް ކޯޕަރޭޝަން މެނޭޖިން ޑިރެކްޓަރ އަލްއުސްތާޛު މޫސާ އަލިމަނިކަށް، ވެދުން ސަލާމަށްފަހު
ދަންނަވަމެވެ. މާލެ ސިޓީގެ މޭ ޔަރު ޑރ.މުޙައްމަދު މުޢިއްޒު ތިޔަ ފަރާތާއެކު 6 ޖޫން 2021 ވަނަ ދުވަހު ބޭއްވި
ބައްދަލުވުމަށް ހަވާލާދީ ދަންނަވަމެވެ. މާލޭ ސްޓްރީޓް ސްކޭޕިންގ ޕްރޮޖެކްޓުގެ ސްކޯޕު ބަދަލުވެ ބައެއް މަގުތައް
8

ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީގެ 2 ވަނަ ބައްދަލުވުން 10 އެޕްރީލް 2023
ތާރުއެޅުމުގެ މަސައްކަތްކުރުމަށް ކައުންސިލުން ފާސްކޮށްފައިވާ ސްޓްރެޓެޖިކު އެކްޝަން ޕްލޭނުގައި ހިމެނިފައިވާތީ، މި
އެކްޝަން ޕްލޭންގެ ފަށުން ތާރުއަޅައިގެން ހެދުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ މަގުތައް ޑިޒައިން އެންޑު ބިލްޑު އުސޫލުން
ކޮސްޓު އެސްޓިމޭޝަނެއް އަންދާސީ ހިސާބު ހައްދަވައިދެއްވައި ހިއްސާކޮށްދެއްވުން އެދެމެވެ. މަސައްކަތްކުރަން
ބޭނުންވާ ތަރުތީބު ތިރީގައި އެވަނީއެވެ. ފޭސް -1 .1 ރިންގު ރޯޑު، ހުޅުމާލެ ޓަރމިނަލްއިން ފެށިގެން ދަރުމަވަންތަ
ހޮސްޕިޓަލާ ހަމައަށް. -2 އަމީނީ މަގު. -3 ކަބާއައިސާރަނި ހިނގުން. -4 ޝަހީދު ޢަލީ ހިނގުން. -5 އިއްޒުއްދީން
މަގު. -6 ހަނދުވަރީ ހިނގުން. -7 ޗާންދަނީމަގު. -8 ބުރު ޒުމަގު. -9 ލޮނުޒިޔާރަތްމަގު. -3 ރަތްދެބައިމަގު. -11
ސޯސަންމަގު. -12 ޖަނަވަރީމަގު. -13 މުރަގަމަގު. ފޭސް 2. މުއިވޭ މަގު، މާވެޔޮ މަގު، ހަވީރީ ހިނގުން، ލިލީ
މަގު، އަމީރު އަޙްމަދު މަގު، އޯކިޑު މަގު، ފަރީދީ މަގު، ބޮޑުރަސްގެފާނު މަގު، އަލިކިލެގެފާނު މަގު. މީގައި މި
ލިޔުމުން އެބަ ފާހަގަވޭ އަމީނީމަގު ހެދުން ކަމަށް. ދެން އަޅުގަނޑު މިހިސާބުން ހުޅުވައިލާނަން. މި ސިޓީގެ ތާރީޚަކީ
7 ޖޫން 2021. ދެން އެބަހުރި ދެންމެގައި ސިޓީ ކައުންސިލު ބޭފުޅުން ދެއްވާފައި ހުރި ކުރީގައި އާރު.ޑީ.ސީން،
އާދެ! އާރު.ޑީ.ސީން ދެންމެ މިދެންނެވި ސިޓީއާ ގުޅިގެން ދީފައި ހުރި އަގުތައް. އޭގައި މި އޮތީ 39.1 މިލިއަން
ރުފިޔާގެ. އޭގައި މި އޮތީ ޑިޒައިން އެންޑު ބިލްޑު އޮފް އަމީނީ މަގު. ޕްރިލިމިނަރީސް، ސްޓޯމް ވޯޓަރ މެނޭޖުމެންޓް
ސިސްޓަމް، ސައިޑު ވޯރކް، ކެރީޖުވޭ ރޯޑު، ސޭފްޓީ އެޑިޝަންސް އޮރ އޮމިޝަންސް. އަޅުގަނޑު މެންބަރުންގެ
ސުވާލުތަކަށް ދިއުމުގެ ކުރީގައި ހަމަ ހިތަށްއަރާ އަސްލުގައި ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީ ބޭފުޅުންގެ އަރިހުގައި މި 39
މިލިއަނަށް އޮތް މަސައްކަތެއް މިހާބޮޑުވެގެންދިޔައީ އަސްލު ކޮން މަސައްކަތްތަކެއް އިތުރުވާތީތޯ؟
މިނިސްޓްރީ އޮފް ނޭޝަނަލް ޕްލޭނިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރގެ ޕްރޮޖެކްޓު ކޯޑިނޭޓަރ އިސްމާޢީލް ޝާފިއީ
ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑަކަށް ނޭނގޭ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ތި 39 މިލިއަންގެ ކޮސްޓު އެސްޓިމޭޓެއް އަޅުގަނޑުމެން
ނުދެކެން އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ އިންޖިނިއަރސްގެ ޓެކްނިކަލް ޓީމަކުން އިނގޭތޯ އަޅުގަނޑުމެންގެ
ފައިނަލް އެގްރިމެންޓުގައި ހިމެނޭނެ ހަމަ ފުދޭވަރަކަށް ބޮޑު މެކޭނިކަލް ޕަމްޕިންގ ސްޓޭޝަން. އެއީ ފެން ހިންދާ
ނިޒާމުގެ ސްޓޯމް ވޯޓަރ. ސްޓޯމް ވޯޓަރ ނިޒާމެއް އެކުލެވޭ ނިޒާމެއް ހިމެނޭނެ އިނގޭތޯ. ވަރަށް ޑީޓެއިލް.
އަޅުގަނޑުމެން ހިއްސާ ވެސް ކޮށްލަދޭނަން ތި ފަރާތަށް މިވަގުތު. ދެން އޭގެ އިތުރުން ޑީ ވޯޓަރިންގގެ ނިޒާމެއް
ވެސް ހިމެނޭނެ އިނގޭތޯ.
9

ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީގެ 2 ވަނަ ބައްދަލުވުން 10 އެޕްރީލް 2023
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު މިހެން މިދެންނެވީ މިހާރު ރަށެއްގައި އިނގޭތޯ، ސިޓީއެއްގައި ވިޔަސް ރަށެއްގައި ވިޔަސް
މަޝްރޫޢުއެއް ހިންގާއިރުގައި އެ މަޝްރޫޢު ހިންގޭ ތަނެއްގެ ބަޔަކާ އެކީގައި މިދެންނެވީ މިސާލަކަށް އެކަމެއްގެ
ސަރވޭކުރާ މަރުޙަލާގައި ނުވަތަ ޑިޒައިނިންގ މަރުޙަލާގައި ނޯވޭތޯއޭ އެ ހިންގޭ އެ އޭރިއާއެއްގައި އުޅޭ ފަރާތްތަކާ
އެކީގައި މަޝްވަރާކޮށްގެން، މިސާލަކަށް ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނު. ދެން މި ސިޓީގައި ވެސް އެބަ އޮތް ވަރަށް ބޮޑަށް.
ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނުގައި އެބަ އޮތް ވަރަށް ސާފުކޮށް ކައުންސިލުގެ ޒިންމާ، އިޙްތިޞާސް އާއި ދައުރު ކަނޑައަޅާފަ.
އޮއްވާ އެ އިޙްތިޞާސްގެ ތެރޭގައި މަސައްކަތެއް ހިންގާއިރުގައި އެ އިޙްތިޞާސްގެ އެ ވެރިފަރާތާ އެކީގައި
ވާހަކަދެއްކުން މަޝްވަރާކުރުމެއް ނޯވޭތޯ.
މިނިސްޓްރީ އޮފް ނޭޝަނަލް ޕްލޭނިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރގެ ޕްރޮޖެކްޓު ކޯޑިނޭޓަރ އިސްމާޢީލް ޝާފިއީ
ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު ހަމަ މި ކުރިއަށްދާ އަމީނީމަގު ޕްރޮޖެކްޓުގައި ވެސް މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލު ސްޓޭކުހޯލްޑަރއެއް ގޮތަށް
ބައިވެރިވަމުން އަންނަނީ އިނގޭތޯ ކުރިން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު ހުޅުވައިލާނަން. ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަވީ މައްޗަންގޮޅި އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު،
ކޮމަންޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ދެން ގައްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އެހެންވީމާ، ފުރަތަމަ
މައްޗަންގޮޅި އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަން.
މައްޗަންގޮޅި އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރުދަންނަވަން.
އަދި މިނިސްޓްރީގެ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް ޝުކުރުދަންނަވަން. އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު،
އަޅުގަނޑަކީ މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުގައި ދެ ދައުރު ހޭދަކޮށްފައި ވަރަށް ބޮޑެތި ތަކުލީފުތަކާ އެއްކޮށް އަދި އަޅުގަނޑާ
އެއްކޮށް ވަރަށް ގިނަ ދުވަހު މަސައްކަތްކުރެއްވި ނަސީރު ވެސް ހުންނެވި. މި ޝަކުވާތަކަކީ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު،
އަޅުގަނޑުމެން މި ހުވަފެންތަކަކާ އެއްކޮށް ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނު އުފެދިގެން ގެނައުމަށް އެންމެ ބުރަ މަސައްކަތްކުރި
10

ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީގެ 2 ވަނަ ބައްދަލުވުން 10 އެޕްރީލް 2023
އެކަކު ތެރެއިން އެކަކު އަޅުގަނޑަކީ މި މަޖިލިސް ތެރޭގައި ވެސް. އަދި މިކަމަށް ވަކާލާތުކުރި، މާލެ ސިޓީ
ކައުންސިލުގައި ވެސް އެންމެ ވަރުގަދައަށް ވަކާލާތުކުރި އެކަކު އަޅުގަނޑު ވާނެ. މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ މި ލޭންޑު
ސްކޭޕިންގ މި ޕްރޮޖެކްޓު، މި ޕްރޮޖެކްޓަކީ އަޅުގަނޑުމެން މިވަގުތު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލާނަން މި މަޖިލިސްގެ ރައީސް،
ރައީސް ނަޝީދު އިސްނަންގަވައިގެން މާލެ ސިޓީގެ މެންބަރުން އެއްކޮށް މާލެ ސިޓީގައި ހަމަ އެތާނގައި، ތަނުގެ
މޭޒުގައި ދަންވަރު ހޭލާތިބެގެން ކުރި މަސައްކަތް މިއީ. މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ މެންބަރުން، ޕާލަމެންޓް
މެންބަރުންނާއި ކައުންސިލަރުންނާ އެންމެން ތިބެގެން ކުރި މަސައްކަތެއް މިއީ. ޚުދު އަޅުގަނޑު ހުރިން.
ކޮންސަލްޓެންޓް ގެނެސްގެން ހަމަ އެތައް ބޮޑެތި ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއް ގެނެސްގެން މިނިސްޓްރީގެ ބެލުމުގެ ދަށުންނާ
އެއްކޮށް ގެނެސް މި ކަން ކޮށްފައި މި އޮތީ. އަގުތަކެއް ކަނޑައަޅުއްވާފައި ރައީސް އޮފީހުގައި އަޅުގަނޑު ހާޒިރުވި
ކުރިމަތީގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ނިންމެވީ މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލަށް އެ ކަން ދީ، އެ ކަން މާލެ ސިޓީ
ކައުންސިލުގެ ބެލުމުގެ ދަށުން އެ ކަން ކުރިއަށް ގެންދަން. އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު، އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަނީ
ގާނޫނު ނަންބަރު 7/2010 ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒު ކުރުމުގެ އެންމެ ބޮޑު އިސްކަމެއްދީފައި
އިންނާނީ ކައުންސިލުތަކުގެ ބާރުވެރިކުރަން ކައުންސިލަށް ދިނުން. ކޮންމެ ކަމެއް ކުރިކަމުގައި ވިޔަސް ކައުންސިލުގެ
ލަފާ އޮވެގެން ނޫން ގޮތަކަށް ނުކުރެވޭނެ. އަޅުގަނޑު ސުވާލެއް އެބައިން މިނިސްޓްރީއާ. މިނިސްޓްރީއަށް ކުރަންޖެހޭ
ސުވާލަކީ އަޅުގަނޑު އަބަދު ވެސް ވަކާލާތުކުރާ އެއް ކަމެއް މިނިސްޓްރީގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ކިތައް ސަރަޙައްދު
މާލޭގައި އެބަ އޮތްތޯ މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ އަތުން ނެގިފަ ؟ ކިތައް މަގުތައް އެބަ އޮތްތޯ ؟ ނޫން، އަޅުގަނޑު ހަމަ
މި އެއްޗެހި ބޭނުމޭ. މިއީ އެއްގޮތަކަށް ވެސް ބޯހޫރާލާހާ ސިމްޕަލެއް ނޫން މިއީކީ. ބެލުމުގެ ދަށުގައި ބަޔަކާ
ހަވާލުކޮށްފައި އޮންނަނީ ރައްޔިތުން އިންތިޚާބުކޮށްފައި ތިބޭ ބައެއް މިއީ. ޖަވާބުދާރީވަނީކީ ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހެއް ނޫން
އަދި ޑެޕިއުޓީއަކަށް އެތާނގައި ހުންނަވާ ބޭފުޅެއް ވެސް ނޫން. މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލަށް ކޮންމެފަހަރަކު ވަޒީރު ،
ކައުންސިލަރުން ނުކުމެ އިންތިޚާބުކުރަނީ ކޮންމެ ގެއަކަށް ވަދެ ޑޯ ޓު ޑޯ. ހުރިހާ ސުވާލެއް އަންނަނީ
ކައުންސިލަރުންނަށް. އެހެންވީމާ، ކައުންސިލަރުންނަށް މި ޖަވާބުދާރީވެވެންޖެހެނީ. އެހެންވީމާ، މާލެ ސިޓީ
ކައުންސިލުގެ މަގުތަކުގެ ތެރެއިން ކިތައް މަގު މިހާރު ވެސް އެބަ އޮތްތޯއޭ މިނިސްޓްރީގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި. އެއީ
އެއް ސުވާލު. ދެވަނަ ސުވާލަކީ، ދެންމެ ތި ވިދާޅުވި ބޮޑު އަދަދަކަށް 39 މިލިއަން އެ ތިމަންނާމެންނަކަށް ނޭނގެއޭ.
އެއީ ކުރިން ކައުންސިލުން ހަދާފައި އިން އެއްޗެއް ކަމަކަށް ނޫނީ އަގުތަކެއް ތިމަންނާމެންނަކަށް ނޭނގެއޭ.
ތިމަންނަމެންގެ ހިސާބުތަކެކޭ ތިމަންނަމެން ނަގާފައި ހުރި އިންވެންޓްރީތަކުން ނޫނީ ތިމަންނަމެން ނަގާފައި ހުރި
އަގުތަކުން ތިމަންނަމެންނަށް ލިބިފައި އެބަ ހުރެއޭ. މި ބުނަން މި އުޅޭ ވާހަކައަކީ، ޑިވޯޓަރިންގއާއި އަދި މިހިރީ
11

ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީގެ 2 ވަނަ ބައްދަލުވުން 10 އެޕްރީލް 2023
ގޮސް ސްޓޯމް ވޯޓަރސްއާއި މިހިރަ ހުރިހާ ކަންކަމަކީ މި ޑިޒައިން، ވެލް ޑިޒައިންޑު ޕްރޮޖެކްޓެއް މިއީ. މީގައި ތި
ބޭފުޅުން ނުކުމެ އިތުރު ޕަމްޕެއް ބަހައްޓާ އެ ކަން ކުރަންޖެހޭ ސަބަބެއް ވެސް އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ. އަޅުގަނޑު،
ޚުދު އަޅުގަނޑު ހުރެގެން ކުރި ކަމެއް މިއީ. އަޅުގަނޑުމެން ހުންނާނެ މި ކަން ކުރިއިރު. ނިންމާފައި ޕްރޮޖެކްޓް
ސައިންކުރިއިރު ވެސް އަޅުގަނޑު ހުންނާނެ. އެހެންވީމާ، އިތުރަށް މިހާރު މީގެ ތެރެއަށް މިނިސްޓްރީން ކީއްވެގެންތޯއޭ
ކައުންސިލުގައި ލަފައަކަށް ނާއަހަނީ ނޫނީ ކައުންސިލުގެ ސޭއެއް ނެތި މި ކަންކަން ކުރަންޖެހޭ ސަބަބަކީ. ތި
ބޭފުޅުންގެ ކިހާވަރެއް ގެ ގާނޫނީ ބާރުވެރިކަމެއްތޯއޭ އޮތީ މިނިސްޓްރީން ނުކުމެ ބަޔަކާ ކަންތައްތައް ހަވާލުކުރުމުގެ.
އެއީ އަޅުގަނޑުގެ ދެވަނަ ސުވާލަކީ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީ.
މިނިސްޓްރީ އޮފް ނޭޝަނަލް ޕްލޭނިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރގެ ޕްރޮޖެކްޓު ކޯޑިނޭޓަރ އިސްމާޢީލް ޝާފިއީ
ވާހަކަދެއްކެވުން:
ފުރަތަމަ ތި ދެންނެވި ސުވާލުގައި ބިމުގެ އަދަދު ދެއްތޯ. އެއަށް އަޅުގަނޑަށް މިވަގުތު ޖަވާބެއް ދެވެން ނެތް.
އަޅުގަނޑު ލިޔުމުން އަޅުގަނޑުމެން ޖަވާބެއް ހުށަހަޅާނަން އިނގޭތޯ. ދެން ތި ދެންނެވީ ކީއްވެގެންތޯ އަގުބޮޑުވީ
ދެއްތޯ. އެއަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ، މިއީ ޑިޒައިން އެންޑު ބިލްޑު ޕްރޮޖެކްޓެއް އިނގޭތޯ. ޑިޒައިން އެންޑު ބިލްޑު
ޕްރޮޖެކްޓެއްގައި މިއީ ހަމަ ޑިޒައިންކުރަމުންދާ ވަރަކަށް.. އޭރު ޑިޒައިން ފަށައިގެންދިޔައިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި
ޕަމްޕް ސްޓޭޝަންސްތައް އިތުރުވެގެން ވެސް ދިޔަ އިނގޭތޯ.
މައްޗަންގޮޅި އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު މި ބުނަން އުޅޭ ވާހަކައަކީ ކިހާވަރެއްގެ ތި އަންނަ ބަދަލުތަކެއް ގެންނައިރު ކިހާވަރެއްގެ މަޝްވަރާއެއް ތި
ބޭފުޅުން ކުރިންތޯއޭ މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލާ. އަޅުގަނޑު މި ބުނާ ވާހަކައަކީ، މި ޕްރޮޖެކްޓުގެ މުޅި އެތި އޮތީ
ނިމިފައި މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ އެތާނގެ އިމާރާތް ތެރޭގައި ކުރެވި ނިމިފައި އިން ޕްރޮޖެކްޓެކޭ އަޅުގަނޑު މި
ބުނީ. ޕަމްޕު ހުންނާނެ އަދަދާއި ޕަމްޕު ބޭނުންކުރާނެ އަދަދާއި ޑީވޯޓަރިންގކުރާނެ ގޮތާއި މިހިރަ ހުރިހާ ކަމެއް. ގޮސް
ފަޔަރގެ މަސައްކަތް ދަންދެން އަދި ނުވިތާކަށް ގޭސް ލައިން ވެސް ބޭނުންކުރަންޏާ ކުރެވޭނެ ފެންވަރުގެ ޑިޒައިންޑް،
12

ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީގެ 2 ވަނަ ބައްދަލުވުން 10 އެޕްރީލް 2023
ވެލް ޑިޒައިންޑު އެއްޗެކޭ. އަޅުގަނޑު މި ބުނަނީ މައްސަލައެއް ނެތޭ ތި ބޭފުޅުން މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުން ބާރުތައް
ނަންގަވައިގެން ތި ބޭފުޅުން ތި ކުރުއްވި ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި ކިހާވަރެއްގެ ހިއްސާއެއް މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލާ
އެއްކޮށް މަޝްވަރާކޮށްގެންތޯއޭ ކުރިއަށް ގެންދެވީ. އެއީ އަޅުގަނޑު މި ކުރާ ސުވާލަކީ. ތި ބޭފުޅުން އަދި 10 ޕަމްޕު
އިންނަންޖެހޭތާކަށް 20 ޕަމްޕު ލިޔަސް އެއީކީ މައްސަލައެއް ނޫނޭ. އެކަމަކު ކިހާވަރެއްގެ ހިއްސާއެއް ކުރެއްވިންތޯއޭ
އެ ބޭފުޅުންނާ.
މިނިސްޓްރީ އޮފް ނޭޝަނަލް ޕްލޭނިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރގެ ޕްރޮޖެކްޓު ކޯޑިނޭޓަރ އިސްމާޢީލް ޝާފިއީ
ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން ހުންނާނެ އިނގޭތޯ ކޮންސެޕްޓް ޑިޒައިން އެއްޗެހި މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލަށް ހުށަހަޅާފަ. މާލެ
ސިޓީ ކައުންސިލުގެ އެޕްރޫވަލް ލިބުނީމަ މި މަސައްކަތް ފަށާފައި މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންގޮއްސަ އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ދެން އަޅުގަނ ޑު އިއްޒަތްތެރި މުޙައްމަދު ރާޝިދަށް ފުރުޞަތުއަރުވާނަން. ރާޝިދަށް ފަހުގައި ދެން އަޙްމަދު
ޒާހިރު. ދެން އަދި ފަހުން ސިޓީ ކައުންސިލަށް ވެސް އަދި ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީއަށް ވެސް އަޅުގަނޑު
ފުރުޞަތުއަރުވާނަން.
ކޮމަންޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރާޝިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ވެސް މިކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން ހަމަ އެއްޗެއް ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވީ. ކޮންމެ
ގޮތެއް ވިޔަސް މި އަމީނީމަގަކީ އަޅުގަނޑުމެން މާލޭގައި އުޅޭތާ ވެސް ލައްކަ ދުވަސްވެއްޖެ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ފެންނަ ވަރަށް އުނދަގޫ ބޮޑު މަގެއް މިއީ. ކިރިޔާ ވާރޭކޮޅެއް ވެހުނަސް ހަމަ ފެންބޮޑުވެ ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް
ހިނގާ މަގެއް މިއީ. ދެން އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރަނީ ކޮންމެ ގޮތެއް ވިޔަސް މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުން މި އޮތީ 2020
ޖަނަވަރީ މަހު 26 ވަނަ ދުވަހު އެގްރިމެންޓެއް ހަދާފައި އާރު.ޑީ.ސީއާ ހަވާލުކޮށްފައި މި އޮތީ. ދެން 2020 ވަނަ
އަހަރު ޖަނަވަރީ މަހުގެ 26 ވަނަ ދުވަހު ހެދި އެގްރިމެންޓެއްގައި އޮތީ ކޮން އެއްޗެއްކަން އަޅުގަނޑަށް ސާފުކޮށް
ބޭނުން މިއަދު. އެ އެގްރިމެންޓެއްގައި އޮތް މަސައްކަތް 2022 ޖޫން މަހުގެ 21 ވަނަ ދުވަހާހިސާބަށް އައިއިރު ވެސް
އަޅުގަނޑަކަށް ހަމަގައިމު ވެސް ނުފެނޭ އަމީނީމަގަކުން އެއްވެސް މަސައްކަތެއްކުރާ ތަނެއް އަޅުގަނޑެއް ނުދެކެން.
13

ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީގެ 2 ވަނަ ބައްދަލުވުން 10 އެޕްރީލް 2023
ކީއްވެގެންތޯ ދެ އަހަރާއި ހަ މަސްދުވަސްވީއިރު މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުން ހަމަ އޭރު އެ ގާނޫނީ ބާރުދީގެން އެ
ހަވާލުކޮށްފައި އޮތް މަސައްކަތުގެ އެއްވެސް ކަމެއް ދެ އަހަރާއި ހަ މަސްދުވަސްވީއިރު އެގްރިމެންޓުކޮށްފައި އޮތް
މަސައްކަތްތަކެއްގެ އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ނުހިނގީ ކީއްވެގެންތޯ އަޅުގަނޑުގެ ފުރަތަމަ ސުވާލަކީ ސިޓީ
ކައުންސިލަށް ކުރާ. އަދި އެ މަސައްކަތް ނުހިނގާ 2 އަހަރާއި 6 މަސްދުވަސް އޮތްއިރު 2 އަހަރާއި ގާތްގަނޑަކަށް
6 މަސްދުވަސް އޮތްއިރު މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުން އެ އެގްރީމެންޓާ އެއްގޮތަށް އެ މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް
ޓަކައި އާރު.ޑީ.ސީއާ އެކު ކިހާ މަޝްވަރާއެއް ކުރިންތޯ؟ ކީއްވެގެންތޯ އާރު.ޑީ.ސީއާ އެކު ކުރެވުނު މަޝްވަރާތަކަކީ
ކޮބައިތޯ؟ އެ މަޝްވަރާތަކާ އެކު ވެސް 2 އަހަރާއި 6 މަސްދުވަހުގެ، އެއީ މި ކިޔަނީ ރިޔާސީ ދައުރެއްގެ ދެބައިކުޅަ
އެއްބައި މި ކިޔަނީ. ކީއްވެގެންތޯ މި މަސައްކަތް ނުފެށި މިހާ ގިނަދުވަސްވީ؟ ދެން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި 2
އަހަރާއި 6 މަސްދުވަސްވަންދެން އެގްރީމެންޓެއް ހަދާ އެގްރީމެންޓުގެ އެއްވެސް މަސައްކަތެއް އަމީނީމަގުން
އަޅުގަނޑަށް ފެންނަމުން ނުދާ ކަމަށް ވަންޏާ އެއީ ސިޓީ ކައުންސިލު ނޫން އެހެން ބަޔަކު ވިޔަސް އަޅުގަނޑަށް
ގަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުގައި އޭރަކު ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތް ދިނުމަށް އައިއްސަ އޮންނަ ސަރުކާރަކަށް އަޅުގަނޑަށް
ގަބޫލުކުރެވެނީ ލާޒިމުވާނެ ކަމަށް އެ މަގު ހަދަން. އެ މަގަކީ ވަރަށް މުހިންމު މަގެއް. އެހެންވީމާ، ގާނޫނުގައި އޮތް
އެއްޗެއް ވަރަށް ސާފުކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ހުރިހާ އެންމެންނަށް ވެސް އެބަ އެނގޭ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ
2020ގެ ޖަނަވަރީ 26 ވަނަ ދުވަހު މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލާއި ރޯޑް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަނާ ދޭތެރޭގައި ހެދި
އެގްރީމެންޓުގެ މަސައްކަތް 2 އަހަރާއި 6 މަސްދުވަސްވީއިރު އެއްވެސް ކަމެއް އިނގޭތޯ ޢަމަލީ މަސައްކަތުގެ
އެއްވެސް ކަމެއް ނުހިނގީ ކީއްވެގެންތޯ؟ ރައްޔިތުންނަށް ޖެއްސުންކުރަންތޯ ނުހިނގީ ނޫނީ ކިހިނެއްވެގެންތޯ
ނުހިނގީ؟ ކީއްވެގެންތޯ ނުހިނގީ؟ ސަރުކާރުން އެކަމަށް ހުރަސްއެޅީތޯ؟ ސަރުކާރުން މި އޮތީ 22 ޖޫން، 22 ޖޫން،
2022 ޖޫން މަހުގެ 21 ވަނަ ދުވަހު އެ އެއްބަސްވުން ބާޠިލުވީ ކަމަށް ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުން އަންގާފައި މި އޮތީ 2
އަހަރާއި 6 މަސް ފަހުން އެގްރީމެންޓު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ މި ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ އިނގޭތޯ މި
ދެތިން ސުވާލުގެ ޖަވާބު އަޅުގަނޑު ބޭނުން. އެ އެގްރީމެންޓުގައި އޮތީ ކޮން އެއްޗެއްތޯ މީގެ 2 އަހަރާއި 6
މަސްދުވަސް ކުރިން؟ މިހާރު 2 އަހަރާއި 6 މަސްދުވަހަށްވުރެ ވެސް ގިނަވެއްޖެ. އަޅުގަނޑު މި ކީ ޖޫންއާ ހިސާބަށް
2 އަހަރާއި 6 މަސް. 2022 ވަނަ އަހަރުގެ ޖޫންއާ ހިސާބަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އެ އެބައޮތް. ދެން އަޅުގަނޑު ދެންމެ އަޅުގަނޑު ހިއްސާކޮށްލިން. އެ އެދިފައި އޮތް...
14

ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީގެ 2 ވަނަ ބައްދަލުވުން 10 އެޕްރީލް 2023
ކޮމަންޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރާޝިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ ޢަމަލީ މަސައްކަތުގެ އެއްވެސް ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެންގެ ހަމަ ލޮލަކަށް ނުފެނުނޭ
އަމީނީމަގުގައި ހިނގާ އެއީ 2022 ޖޫން މަހުގެ 21 ވަނަ ދުވަހާ ހިސާބަކަށް 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ޖަނަވަރީ 26
ވަނަ ދުވަހާ ހިސާބުން ފެށިގެން. އެހެންވީމާ، އެ ދޭތެރޭގައި އެ ދިޔަ 2 އަހަރާއި 6 މަސްދުވަސްވަރު އެބަދޭ
ގާތްގަނޑަކަށް އަޅުގަނޑަށް ހީވާގޮތުން. ދެން އަދި މިހާރު އެއަށްވުރެ ވެސް ގިނަދުވަސްވެފައި މި އޮތީ. އެހެންވީމާ،
އަދި މިހާރު ކިރިޔާއޭ އަދި އަމީނީމަގުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަސައްކަތެއް ހިނގާތަން މި ފެނުނީ ޕްލޭނިންގ
މިނިސްޓްރީން އާރު.ޑީ.ސީއާ ހަވާލުކޮށް ގެން ހިންގަން ފެށީމައޭ. ދެން އޭގެ ކުރިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއްވެސް ކަމެއް
ނުފެނޭ. އެހެންވީމާ، އެގްރީމެންޓުގައި އޮތީ ކޯއްޗެއްތޯ؟ އެގްރީމެންޓުގެ ދަށުން ހަވާލުކޮށްފައިވާ މަސައްކަތްތައް
ނުހިނގާ މިހާ ދުވަސްވީ ކީއްވެގެންތޯ އެހާއެހާ އުނދަގޫ މަގެއްގައި؟ އެ 2 ސުވާ ލު އަޅުގަނޑު ބޭނުންވަނީ
ސާފުކޮށްލަން މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ފަރާތުން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ބޭފުޅުންނަށް.
މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލް އިދާރާ ގެ ޑެޕިއުޓީ މޭޔަރ އަޙްމަދު ނަރީޝް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ހިތުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ މަޢުލޫމާތު އެހާ ސާފު ނުވަނީ ކަންނޭނގެ. މާލެ ސިޓީ
ކައުންސިލަށް 20 ޖޫން، 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ޖަނަވަރީ މަހުގެ 26 ވަނަ ދުވަހު އެގްރީމެންޓުގެ ދަށުން އެންމެ
ފުރަތަމަ ފެއްޓީ މާފަންނުގެ ސެގްމެންޓު. މާފަންނުގެ ސެގްމެންޓުގެ އިއްޒުއްދީން މަގު ފިޔަވައި އިނގޭތޯ އިއްޒުއްދީން
މަގު ފިޔަވައި ހަމަ ގިނަ މަގުތަކެއް އެއްކޮށް ނިމިފައި ވާނީ އިނގޭތޯ. އޭގެފަހުން ދެން އާރު.ޑީ.ސީއާ އެކީގައި ދެން
ފެށިގެން ދިޔައީ ހެންވޭރުގެ ސެގްމެންޓު. ހެންވޭރު ސެގްމެންޓުން ރޯޝަނީމަގުގެ މަސައްކަތް ނިމުނު ހިސާބުން
ފެށިގެން އަޅުގަނޑުމެންނާއި އާރު.ޑީ.ސީއާ އެކީގައި މަޝްވަރާތަކެއް ކުރެވި ތާރު މަގުތަކަކަށް މަގުތަކެއް ބަދަލުވުމުގެ
މަޝްވަރާތަކާ އެކީގައި ކުރިއަށްގެންދެވި އަޅުގަނޑުމެންނާ އެކީގައި އެ އެގްރީމެންޓަށް އިޞްލާޙުތަކެއް ގެނެވި ހަމަ އެ
އެގްރީމެންޓަށް އެކްސްޓެންޝަންތަކެއް ގެނެވުނީ އިނގޭތޯ. އެ މަސައްކަތް ހަމަ އާރު.ޑީ.ސީއާ ޕްލޭނިންގ
މިނިސްޓްރީއާ އެކީގައި ސިޓީ ކައުންސިލުން ކުރަމުން ގެންދިޔައީ. ދެން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ ދެންމެ
15

ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީގެ 2 ވަނަ ބައްދަލުވުން 10 އެޕްރީލް 2023
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފާހަގަކުރެއްވި ކީއްވެތޯ 2 އަހަރާއި ބައި.. ނޫން، ބަރާބަރަށް މަސައްކަތް ދިޔައީ އިނގޭތޯ. މާލެ
ރައްޔިތުންނަށް ފެންނާނެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުރު އައިއިރުގައި މާފަންނު ސެގްމެންޓު އެކީ އެކައްޗަކަށް ނިމިފައި
އިނީ. މާނައަކީ މި ކައުންސިލުގެ 4 ވަނަ ދައުރު އައިއިރުގައި ކުރީގެ ޝިފާގެ މޭޔަރުކަމުގައި އިން ކައުންސިލުން
މާފަންނުގެ މުޅި ސެގްމެންޓު އެއްކޮށް ނިމި އަޅުގަނޑުމެން އައިއިރުގައި ހެންވޭރު ސެގްމެންޓާ ހަމައަށް ދާން
ފަށައިގަނެފައި އޮތީ އިނގޭތޯ. ދެން އެހެންވީމާ، ބަރާބަރަށް މަސައްކަތް ކުރިއަށްދިޔަ އެގްރީމެންޓެއް އެ އެގްރީމެންޓަކީ
އިނގޭތޯ. ދެން އަމީނީމަގުގެ ވާހަކަ ތި ދަންނަވަނީ. އަމީނީމަގަކީ ހަމަ އާރު.ޑީ.ސީން ދެއްވާ ވޯކް ޕްލޭނަކާ އެއްކޮށް
އެ ބޭފުޅުންނަށް އަޅުގަނޑުމެން ހުއްދަތައް ދެމުން މި އަންނަނީ. އެހެންވީމާ، އެ ބޭފުޅުންގެ ސެގްމެންޓުގައި
މިސާލަކަށް މައްޗަންގޮޅިގެ ބައި ނޫނީ ގަލޮޅުގެ ބައި ނޫނީ ހެންވޭރުގެ ބައި ދާއިރުގައި އަމީނީމަގުގެ އެ ބައިތައް
ނިންމަމުންނިންމަމުން ދާގޮތަށް މި އެގްރީމެންޓުގައި އިނީ. ދެން ފަހުން ވަކި މަގެއްގެ ގޮތުގައި އަމީނީމަގު ހަދަން
ނިންމުން އެއީކީ މައްސަލައެއް ނޫން. އެކަމަކާ އަޅުގަނޑުމެން ދެކޮޅުހަދަނީކީ ނޫން. މިހާރު ޕްލޭނިންގ
މިނިސްޓްރީއަކަށް ވެސް ނުދެންނެވޭނެ އަމީނީމަގު ވަކިން ހަދަން ތާރު އަޅައިގެން ވަކިން ހަދަން ދައުލަތުގެ
ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުން ނިންމާ އަދި ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީން އާރު.ޑީ.ސީއަށް ދިންދިނުމުގައި އެއްވެސް އިރެއްގައި
ސިޓީ ކައުންސިލާ މަޝްވަރާކުރި ކަމަކަށް ނުދެންނެވޭނެ. ވަރަށް ސާފުކޮށް އަޅުގަނޑަށް އެ ވާހަކަ ދަންނަވަން
ކެރޭނެ. މިހާތަނަށް ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީއާ މިކަމުގައި މަޝްވަރާކުރީ އަޅުގަނޑާ. އިތުރު މީހަކާ ނޫން. އެހެންވީމާ،
ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީއަކަށް ނުދެންނެވޭނެ މަޝްވަރާކުރީމޭ. އަޅުގަނޑުމެންނާއި އެ ބޭފުޅުންނާ އެކީގައި އިން އެ
ހޫނުމިން މައިތިރިކޮށް ހަމަ ހަމަ ބިމުގައި ތިބެގެން ވާހަކަދެއްކޭނެ މަގު ހޯދައިދިނީ އަޅުގަނޑު އިނގޭތޯ. އެ ކަން
އަޅުގަނޑު ހެކިވާނެ އެކަމަށް. ދެވަނަ ކަމަކަށް އެ ވާހަކަދެއްކުމުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއްބަސްވުމަކަށް
އާދެވުނީ އޯކޭ! އަމީނީމަގު ވަރަށް ބޭނުންވާ މަގެކޭ. އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ވެސް އަވަހަށް ނިންމަން ބޭނުންވާ
މަގެކޭ. އެހެންވީމާ، އަމީނީމަގު ހަދަމާ ހިނގާށޭ. އެހެންނަމަވެސް، މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލަށް 2020 ވަނަ އަހަރުގެ
ޖަނަވަރީ މަހުގެ 26 ވަނަ ދުވަހުގައި ދީފައި އިން އެހެން ހުރިހާ މަގެއް ކައުންސިލަށް ލިބެންވާނޭ. ކައުންސިލުގެ
ބެލުމުގެ ދަށުންނޭ އެ މަގުތައް ދާނީ. އެކަމަށް އެއްބަސްވީ. އެއްބަސްވެފައި އެ ރަސްމިއްޔާތުގައި ސްޓޭޓް މިނިސްޓަރ
އަކްރަމް ކަމާލުއްދީން އިޢުލާނު ވެސް ކުރެއްވި. މީޑިއާތަކުން އެ ވާހަކަތައް ހެޑްލައިން ވެސް ހެދި އަދި މިހާރު
ރާއްޖޭގައި ހުރިހާ މީޑިއާތަކުގެ އަރުޝީފުން ފެންނަން ވެސް ހުންނާނެ އެ ކަންތައް. ދެވަނަ ކަމަކީ، އަޅުގަނޑު
އުފައްދާ ސުވާލަކީ އަމީނީމަގު ސަރވޭކުރަން ހުއްދަ ހޯދަން ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީން ފޮނުވަނީ ސިޓީ ކައުންސިލަށް.
އަމީނީމަގުން ބައެއް ބަންދުކުރަން ހުއްދަ ހޯދަން ސިޓީ ކައުންސިލަށް ފޮނުވަނީ. އަމީނީމަގުގައި މި ކޭބަލެއް ވަޅުލަން
16

ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީގެ 2 ވަނަ ބައްދަލުވުން 10 އެޕްރީލް 2023
ވިޔަސް ހުއްދަ ހޯދަނީ ސިޓީ ކައުންސިލުން. މި ހުރިހާ ކަމަކަށް ސިޓީ ކައުންސިލަށް ސިޓީ ބަރާބަރަށް އަންނައިރުގައި
ސިޓީ ކައުންސިލާ އެކީގައި އެ މަގު ހަދަން މަޝްވަރާ ނުކުރީ ކީއްވެހެއްޔޭ؟ މަގު ބަންދުކުރަން މިހާރު ވެސް އެބައޮތް
ސިޓީތައް އައިއްސަ. ސިޓީއަށް ހުއްދަ ވެސް ދެނީ އަޅުގަނޑުމެން އިނގޭތޯ. ސަރވޭކުރަން ވެސް ހުއްދަ ދެނީ
އަޅުގަނޑުމެން. ދެން ހުރި ކަމެއް ކުރަން ވެސް ހުއްދަ ދެނީ އަޅުގަނޑުމެން. އެކަމަކު އެ މަގު ހަދަން ތާރު
އަޅައިގެންނޭ މި ހަދަނީ. އޯކޭ މިއޭ ދާވަރަކީ. މިހާކަންހާވަރޭ ދަނީ. އެ މަޝްވަރާކުރިނަމަ އަޅުގަނޑު ހިތުން ދެންމެ
އަޅުގަނޑު ތި ބޭފުޅުންނާ ތި ހިއްސާކުރި ކޯޓޭޝަންގައި އާރު.ޑީ.ސީން ދެއްވާފައި ހުރި އަދަދުތަކަކީ އަދަދުތަކާއި އެ
ވިދާޅުވާ އަދަދުތަކާ އަޅުވާ ކިޔާލީމަ ބޮޑުކަން އިހުސާސްވާނެ. ދެންމެ ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީން ފާހަގަކުރެއްވި
ސްޓޯމްވޯޓަރ އާއި ޑީވޯޓަރިންގއާ. އެ ހުރިހާ އެއްޗެއް އެބައިނޭ އޭގައި. އެ ހުރިހާ އެއްޗަކާ އެކީގައި އެ ބޭފުޅުން
އަގުތައް ދެއްވާފައި ހުރީ. އެބައިން އޭގައި އިންނާނެ ޖަހާފަ. އެ ބޭފުޅުން އެ ހުރިހާ އެއްޗްިއސަކާ އެކީގައި އަގުތައް
ދެއްވާފައި އިނީ. އެހެންވީމާ، އެ އަގުތައް ދެއްވާފައި އިންނަ، އޯކޭ މައްސަލައެއް ނެތް. ޕަންޕުތައް އިތުރު ކޮށްލާފައި
ވެސް އަޅުގަނޑު ހިތުން ދެގުނައެއް ބޮޑެއް ނުވާނެ އަގެއް. އަޅުގަނޑުގެ އަމިއްލަ ޒަމީރު ގަބޫލުކުރާ ގޮތަކީ ދެގުނައެއް
ބޮޑެއް ނުވާނެ ތިރީސް ނުވައަކުން އަށްޑިހަ ހަތަރަކަށް އެރީމަ މި ދައްކަނީ ދެން ކޮންމެވެސް އެހެން ވާހަކައެއްހެން
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ދެން އަޅުގަނޑު ގައްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޒާހިރަށް ފުރުޞަތުއަރުވާނަން.
ގައްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޒާހިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. މަރުޙަބާ ކައުންސިލަރުން އަދި ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީގެ ބޭފުޅުން. ތި ބޭފުޅުން
މިކޮޅަށް ފޮނުވާފައި އިން ސިޓީ ފޮނުވާފައި މި އިންނަނީ 7 ޖުލައި 2022 ވަނަ އަހަރުގެ އެ ދުވަހު.
އެހެންނަމަވެސް، މި ކޮމިޓީއަކީ ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީއެއް. ދެން އަޅުގަނޑަށް މީގެ މަޢުލޫމާތު އަދިކިރިޔާ
ތި ބޭފުޅުން ސިޓީ ފޮނުވި ކަމުގެ މަޢުލޫމާތު އަދިކިރިޔާ އެނގިފައި މިއިނީ. ދެން ވަރަށް ބޮޑަށް މަޢާފަށް އެދެން މި
ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން މިހިސާބަށް މި މައްސަލައާ ބެހޭ ގޮތުން އެއްވެސް ކަމެއް ނުބެލި މިދިޔައީ. ދެން އެހެންނަމަވެސް،
މި ސަބް ކޮމިޓީން މިހާރު މި މައްސަލަ ބަލަން ފެށުމާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަވި ބައެއް ކަންތައްތައް އަޅުގަނޑު
ސުވާލުކޮށްލަން ބޭނުން. އޭގެ ތެރެއިން ތި ބޭފުޅުންގެ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ކޮންސެންޓަކާ ނުލާތޯއޭ މަގު ހެދުމުގެ
17

ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީގެ 2 ވަނަ ބައްދަލުވުން 10 އެޕްރީލް 2023
މެންޑޭޓު ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީން ނަންގަވާފައި އެ އޮތީ އެއީ ފުރަތަމަ ސުވާލު. ދެވަނަ ސުވާލަކީ ތި ބޭފުޅުންގެ
މެންޑޭޓުގައި ހުރި ކިހާ ކަމެއްތޯ މިހާރު ސަރުކާރުން ތި ބޭފުޅުންގެ ކޮންސެންޓަކާ ނުލައި ނަންގަވައިގެން
ކުރިއަށްގެންދަވަނީ؟ ކަނޑައެޅިގެން ގާނޫނީ ގޮތުން ތި ބޭފުޅުންނަށް ލިބިފައި އޮންނަ ބާރެއް އެހެން ފަރާތަކުން
ނަގައިގެން ކުރިއަށްދާ ކަމަށް ވަންޏާ އޭގައި އިނދޭ ދާނެ އެހެން މަގެއް ވެސް. އެ މަގު ހިޔާރުކުރައްވަންތޯއޭ؟ ދެން
39 މިލިއަން ރުފިޔާއަށް މުޅި މާލޭގެ މަގުތައް ހަދަން، 39 މިލިއަން ރުފިޔާއަށް އަމީނީމަގު ހަދަން ނިންމާފައި
އޮއްވާ 84 މިލިއަން ރުފިޔާއަށް ބަދަލުވެގެން ދިޔަ ގޮތުގެ ތަފުސީލެއް އެއްގޮތަކަށް ވެސް އެނގޭކަށް ނެތް.
އެހެންނަމަވެސް، ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީން ވިދާޅުވެއްޖެ ތިމަންނަމެންނަކަށް ނޭނގޭ 39 މިލިއަން ރުފިޔާއަށް ހަދަން
ނިންމާފައި އޮތް ކަމެއް. ބޭސްލައިނެއް ނެތޭ އެޅިފައެއް. 84 މިލިއަން ރުފިޔާއަށް އިނީޝިއަލީ ވެސް އެ މަގު ހަދަން
ނިންމިގޮތަށޭ. އެއީތޯ ޙަޤީޤަތަކީ ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީއަށް. އެއްގޮތަކަށް ވެސް 39 މިލިއަން ރުފިޔާއަށް މަޢުލޫމާތު
ލިބިފައެއް ނެތްތޯއޭ؟ އަޅުގަނޑު މި ސުވާލު ކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ މި ޕްރޮޖެކްޓަކީ ވަރަށް ކުރީއްސުރެ އާރު.ޑީ.ސީއާ
އެއްކޮށް ކޮންޓްރެކްޓުކުރެވިގެންދާ ޕްރޮޖެކްޓަކަށްވެފައި އަނެއްކާ ވެސް މި މަސައްކަތް ވެސް ކުރަމުން މި ދަނީ
އާރު.ޑީ.ސީ ކަމަށްވާތީވެ. އެއީ މި އަގު ވެސް ދީފައި އިނީ އާރު.ޑީ.ސީ. ދެން ތި އަގު ވެސް ދީފައި އިނީ
އާރު.ޑީ.ސީ. އެހެންވީމާ، އެބައުޅޭ ކުޑަކުޑަ އިޝޫއެއް މިތާނގައި. އެހެންވީމާ، އެ ސާފުކޮށްލަން ބޭނުން.
ކިހިނެއްވެގެންތޯ އެހެން އެވާންޖެހުނީ. މިހާ ބޮޑު އަދަދެއް އައިއްސަ މި އިންނަނީ. އޯކޭ. ޕަންޕު ސްޓޭޝަނެއް
އިތުރުވެދާނެ. އެ ވޭރިއޭޝަނެއް އައިސްދާނެ. އެހެންނަމަވެސް، މި އޮތީ މޯދެން ޓޫ ޓައިމްސް، ދެގުނައަށްވުރެ
މައްޗަށް އައިއްސަ މި އޮތީ. އިންފްލޭޝަނާ ހެދި ވެސް މައްޗަށް އައިއްސަ އިނދެދާނެ. އެހެންނަމަވެސް، މިހާބޮޑުތަން
ކީއްވެގެންތޯ ވޭރިއޭޝަން އައިއްސަ މި އިނީ އެއީ އަޅުގަނޑު ކޮށްލަން ބޭނުންވާ ސުވާލެއް. އެއީ އަޅުގަނޑު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ފުރަތަމަ ސިޓީ ކައުންސިލުން. ދެން ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީ.
މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލް އިދާރާ ގެ ޑެޕިއުޓީ މޭޔަރ އަޙްމަދު ނަރީޝް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ހިތުން މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ބޭނުން ޕްލޭނިންގ
މިނިސްޓްރީއަށް ޖެހޭ ކޮންމެ ގަޑިއެއްގައި އެ ބޭފުޅުންނަށް މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދެމުން މި
ދަނީ. އަމީނީމަގުގެ ޕްރޮޖެކްޓަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ހިތުން ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީއަކަށް ނުދެންނެވޭނެ އަޅުގަނޑުމެން
18

ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީގެ 2 ވަނަ ބައްދަލުވުން 10 އެޕްރީލް 2023
އެއްވެސް ހުރަހެއް އެބަ އަޅައެކޭ. އެ ބޭފުޅުން ބޭނުންވާ ހުރިހާ ހުއްދަތައް އެ ބޭފުޅުން ބޭނުންވާ ގޮތަކަށް އެ
ބޭފުޅުންނަށް ފަސޭހަވާނެ ގޮތަކަށް ދެމުން އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ވެސް މި ގެންދަނީ އިނގޭތޯ. އަދި މިދިޔަ ހުރިހާ
ކަމެއް އާރު.ޑީ.ސީން ކުރިއަށްގެންދިޔައިރުގައި ވެސް ސިޓީ ކައުންސިލަކުން އެއްވެސް ހުރަހެއް އަޅާފައި ނީންނާނެ.
ސިޓީ ކައުންސިލުން ހަމަ އެ ބޭފުޅުން ބޭނުންވާ ގޮތަށް މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދިއުމުގެ އިޚުތިޔާރާއި ބާރު ހަމަ
ދީފައި އިންނާނީ. ހަމައެކަނި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހިތްހަމަނުޖެހޭ ނޫނީ ސާފުކުރަން ބޭނުންވާ ކަމެއްގައި ވެއްޖެއްޔާ
އަޅުގަނޑުމެން އެ ސިޓީބިޓީ ފޮނުވަމުން އަބަދު ވެސް ގެންދިޔައިން. ސަރުކާރުގެ އެއްވެސް އިދާރާއަކަށް މި ވަގުތާ
ހަމައަށް މި ސިޓީ ކައުންސިލު ޚާއްޞަކޮށް މި ދައުރުގެ އެއްވެސް އިދާރާއަކާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ފަރާތުން ޖެއްސުމެއް
ކޮށްފައި ގޯނާއެއް ކޮށްފައި އަދި އެއްވެސް ކަމަކަށް ސަރުކާރުގެ އިދާރާއަކުން އެދިފައި ނޯ ޖަހާފައި ނީންނާނެ. ވަރަށް
ފަޚުރުވެރިކަމާއެކު އެ ކަން ދަންނަވަން ކެރޭ އަޅުގަނޑަށް. އެހެންވީމާ، ޚިޔާލު ތަފާތުވާ ކައުންސިލެއް އޮތުމަކީ އެއީކީ
ޖެއްސުންކުރަންޖެހޭ ސަބަބެއް ނޫން ވާހަކަ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ. ނީންނާނެ ކޮށްފަ. ވަރަށް ފަޚުރުވެރިކަމާއެކު އެ
ވާހަކަ ދަންނަވަން ކެރޭ އަޅުގަނޑަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މިހާ ގުޅިގެން މަސައްކަތްކުރާއިރުގައި
އަޅުގަނޑުމެންނާ މަޝްވަރާނުކުރެވެންޖެހޭ ސަބަބެއް އެއީ އޮންނަންޖެހޭ ސަބަބެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލެއްނުކުރަން.
އެހެންވީމާ، ރައީސް އޮފީހުން ކުއްލި ނިންމުމެއް ނިންމައި ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީން އޭތި އާރު.ޑީ.ސީއަށް ބަދަލުކުރި
ބަދަލުކުރުން އެއީ އަދިވެސް ސާފުނުވާ ކަމެއް އިނގޭތޯ. އެއީ ސާފުނުވާ ކަމެއް. އަޅު ގަނޑުމެންނަށް މި ވަގުތާ
ހަމައަށް ވެސް އެ ސުވާލުގެ ޖަވާބެއް ސާފެއްނުވޭ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ގުޅޭ އެއްޗެއް ދަންނަވާލަން.
ގައްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޒާހިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ސުވާލަކީ ތި ބޭފުޅުންގެ މެންޑޭޓު ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީއަށް ދީފައި އޭގައި އިންނާނެތޯއޭ އެއްވެސް
އެއްބަސްވުމެއް. މިހާރު އަޅުގަނޑު މިހެން މި ދަންނަވަނީ މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑުގެ މުދަލެއް އަޅުގަނޑުގެ ބެލުމުގެ
ދަށުގައި އަޅުގަނޑު މިލްކިއްޔާތެއް އެހެން ބަޔަކު ލައްވާ މަސައްކަތެއް ކުރާ ކަމަށް ވަންޏާ އެ ފަރާތާއި އެއްކޮށް
އިންނާނެ އެއްބަސްވުމެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ސަރުކާރުން ތި ބޭފުޅުންގެ ތަނެއްގައި
މަސައްކަތެއް ކުރާ ކަމަށް ވަންޏާ ތި ބޭފުޅުންނާ އެއްކޮށް އެއްބަސްވުމެއް އިންނަންޖެހޭނެ ކަމަށް ގަބޫލުކުރަނީ.
19

ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީގެ 2 ވަނަ ބައްދަލުވުން 10 އެޕްރީލް 2023
މިނިސްޓްރީ އޮފް ނޭޝަނަލް ޕްލޭނިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރގެ ޕްރޮޖެކްޓު ކޯޑިނޭޓަރ ޙުސައިން އަމީން
ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލަށް މި ދައުރުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އިންތިޚާބުވުމާ
ގުޅިގެން ކުރިން އަޅުގަނޑުމެން އަތުން ނަގާފައި ހުރި ހުރިހާ މަގުތަކަކާއި ހުރިހާ އެއްޗެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް
އަނބުރާ ދެއްވީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ. އެހާހިސާބުން ފެށިގެން ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުން މާލެ ސިޓީގައި ހިމެނޭ
އެއްވެސް މަގެއް އަދި އެއްވެސް ބިމެއް ނެންގެވި ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަންގާފައެއް ނެތް. އަދި ވަޒީރުންގެ
މަޖިލީހުން އެފަދަ ކަމެއް ފާސްކޮށްފައި އޮތް ކަމެއް ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަންގާފައި ނެތް. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުގައި މާލެ ސިޓީގެ އެއްވެސް ބިމެއް އަދި އެއްވެސް މަގެއް މާލެ ސިޓީ
ކައުންސިލު ބެލުމުގެ ދަށުން ނެންގެވި ކަމެއް އެނގިފައެއް ނެތް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުން މާލެ
ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި މާލެ ސިޓީގައި ހުރިހާ މަގުތަކެއް އަދި އޮތީ. ޝުކުރިއްޔާ.
ގައްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޒާހިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ތި ބޭފުޅުން އެއްވެސް އެއްބަސްވުމެއްގައި ސޮއިކޮށްފައި...
މިނިސްޓްރީ އޮފް ނޭޝަނަލް ޕްލޭނިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރގެ ޕްރޮޖެކްޓު ކޯޑިނޭޓަރ ޙުސައިން އަމީން
ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު މިފަހުން މިކަހަލަ އެއްވެސް ކަމަކާ ގުޅިގެން އަދި އެހެން ކަމަކާ ގުޅިގެން ވެސް މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ
އެއްވެސް މަގެއް ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީއަށް ދިނުމަށް އެއްބަސްވެފައެއް ނޯންނާނެ ކަމަށް ދަންނަވާލަން. ޝުކުރިއްޔާ.
މިނިސްޓްރީ އޮފް ނޭޝަނަލް ޕްލޭނިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރގެ ޕްރޮޖެކްޓު ކޯޑިނޭޓަރ އިސްމާޢީލް ޝާފިއީ
ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ކުރިން ވެސް އަޅުގަނޑު ވިދާޅުވިހެން މީތި 39 މިލިއަނަށް. 39 މިލިއަންގެ އެއްވެސް
އެއްބަސްވުމެއް އޮތް ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ މިނިސްޓްރީއަށް އެނގިފައެއް ނެތް.
20

ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީގެ 2 ވަނަ ބައްދަލުވުން 10 އެޕްރީލް 2023
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މައްޗަންގޮޅި އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.
މައްޗަންގޮޅި އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ހަމަ މިނިސްޓްރީގެ ފަރާތުން ހަމަ ތި ވިދާޅުވަނީ ތަކުރާރުކޮށް މި އަދަދު ކޯޓޭޝަނެއް
ނޫނިއްޔާމުން އަގުތަކެއް ތި ބޭފުޅުންނަށް ފެނިފައެއްނެތޭ. ހަމަ ތަކުރާރުކޮށް ތި ވިދާޅުވަނީ. ދެން މާލެ ސިޓީ
ކައުންސިލަށް އަޅުގަނޑު އަހާލަން ބޭނުންވަނީ މި ހިއްސާ ކިހާވަރަކަށް ކުރެވިފައި ނޫނީ ކިހާވަރެއްގެ ހިއްސާއެއް
މިކަމާ ބެހޭ ގޮތުން ތި ބޭފުޅުންނަށް ކުރެވިފައި އިންތޯ؟ ދެން ދެވަނަ ކަމަކަށް ދެވަނަ ސުވާލަކީ އަޅުގަނޑު
މިނިސްޓްރީގެ ކިހާވަރެއްގެ މެންޑޭޓެއްތޯއޭ ތި ބޭފުޅުން ކޯޓޭޝަން ނަންގަވައިގެން ބަޔަކަށް ޕްރޮޖެކްޓެއް ހަވާލުކުރުން
އެހެން ބައެއްގެ މެންޑޭޓުގައި އޮންނަ މަސައްކަތްތަކެއް ނޫނީ އެހެން ބައެއްގެ ތެރޭގައި އިންނަ މަސައްކަތެއް ކަމެއް
ނޫނިއްޔާ މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑުގެ ގޭގައި އެތެރޭގައި އިންނަ ކަމެއް ތި ބޭފުޅާއަށް ވަޑައިގެންފައި އަޅުގަނޑުގެ
ގޭތެރޭގައި މަސައްކަތްތައް ކުރުމާއި ކުލަލުމާއި ތަންމަތި އެޅުމާއި މި ކަންތައްތައް ތި ބޭފުޅުންނަށް ކުރަންޖެހޭނެ
ސަބަބެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުފެންނާތީވެ ތި ބޭފުޅުން ކޯޓޭޝަނެއް ނަންގަވައިގެން އެ ކޯޓޭޝަނާ އެއްގޮތުން ބަޔަކާ
އެއްބަސްވުމަކާ އެއްކޮށް ކުރިއަށްގެންދަންޖެހޭ ސަބަބު އަޅުގަނޑަށް ކްލިއަރކޮށްދެއްވަންވީ. މި ޤާނޫނުއަސާސީން ތި
ބޭފުޅުންނަށް ކިހާ ވަރެއްގެ ބާރެއް ލިބިގެންތޯއޭ ތި ބޭފުޅުން ތި ކަންތައް ތިގޮތަށް ތި ކުރައްވަނީ. ތަކުރާރުކޮށް މާލެ
ސިޓީ ކައުންސިލުން އެ ވިދާޅުވާނީ އެއްވެސް އެއްބަސްވުމެއްގައި ނީންނާނެއޭ މިއަދުގެ ވެރިޔާ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ
ވަޑައިގެންފައި ހުރިހާ ބާރެއް އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރިމަތީގައި މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލަށާއި ހުރިހާ ކައުންސިލުތަކަށާއި
ހުރިހާ ބާރެއް އަނބުރާ އިޔާދަކޮށްދެއްވި. އޭގެ ކުރީގެ ވެރިކަމުގައި އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަން އެބަހުރި ހުރިހާ
ބާރުތަކެއް ނަންގަވާފަ. އެކަ މަކު އެއަށްފަހު، ބާރުތައް ދިނުމަށްފަހު ތި ބޭފުޅުން އަމިއްލައަށް ކޯޓޭޝަނެއް
ނަންގަވައިގެން ހަދަންޖެހޭ ސަބަބެއް އެއީ އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ކްލިއަރކޮށްދެއްވަންވީ. ގާނޫނީ ގޮތުން ކިހާ ވަރެއްގެ
ބާރުވެރިކަމެއްތޯ؟ ކެބިނެޓް ބައްދަލުވުމެއްގައި ނިންމާ ނިންމުމަކީ އަދި ބައެއްގެ މުދަލަށް އަރައިގަތުމެއް ނޫން.
ކެބިނެޓަކުން ވެސް ނިންމެންޖެހޭނީ ގާނޫނީ އިމުގެ ތެރޭގައި. އޭގެ ތެރޭގައި ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތަކެއް ކުރެވޭނީ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިތަނުގައި މި ދަންނަވަނީ، ތި ބޭފުޅުން ދެން މިއަދު ތީގެ ތެރޭގައި ގާނޫނީ ބޭފުޅަކު ނެތީމަ
ތިޔަށް ޖަވާބުނުދެއްވަފާނެ. އެކަމަކު ކިހާވަރެއްގެ ބާރުވެރިކަމެއް އޮވެގެންތޯއޭ ތި ބޭފުޅުން މިއަށް، މި ބޭފުޅުންގެ މި
ދިން ކޮޓޭޝަނަކީ ތިމަންނާމެންނަށް ނުފެންނަ އެއްޗެކޭ. އެހެންވީމާ، ތިމަންނާމެން އަމިއްލައަށް އެ މަގު ހަދަންވީމާ
21

ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީގެ 2 ވަނަ ބައްދަލުވުން 10 އެޕްރީލް 2023
އަދި ދެން އޮތް މަގު ވެސް ހަދަންޖެހުނީ މާ ދެން ކުރިއަށް އޮތް މުސްތަގުބަލުގައި މަގު ހަދަންޖެހުނީމަ ވެސް ތި
ބޭފުޅުން މި ބޭފުޅުންނާ މަޝްވަރާނުކުރުން އެއީ ފުރަތަމަ އެއް ކަންތައް. ދެވަނަ ކަމަކީ ތި ބޭފުޅުން މިވަރު ކަމެއް
ކުރަންޖެހުނު ސަބަބު. ގާނޫނީ ގޮތުން ތި ބޭފުޅުންނަށް އެވަރުގެ ބާރުވެރިކަން ބަޔަކަށް ދީފައި އޮއްވައި އެއަށް
ނިގުޅައިގަނެގެން އޭގެ ބާރުވެރިކަން ތި ބޭފުޅުން އަމިއްލައަށް ނެގި ސަބަބު އަޅުގަނޑަށް ކިޔައިދެއްވާ. ޝުކުރިއްޔާ.
މިނިސްޓްރީ އޮފް ނޭޝަނަލް ޕްލޭނިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރގެ ޕްރޮޖެކްޓު ކޯޑިނޭޓަރ އިސްމާޢީލް ޝާފިއީ
ވާހަކަދެއްކެވުން:
ސުވާލަށް އަޅުގަނޑުމެން ލިޔުމުން ޖަވާބުދާރީވާން ބޭނުންވަނީ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ސިޓީ ކައުންސިލުން.
މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލް އިދާރާ ގެ ޑެޕިއުޓީ މޭޔަރ އަޙްމަދު ނަރީޝް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. ދެންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރެއްވި ސުވާލުގެ ޖަވާބުގައި ދަންނަވަން އޮތީ އަޅުގަނޑުމެންނާ
އެއްކޮށް ރީއްޗަށް ހިނގަމުންދިޔަ އެގްރީމެންޓެއް އޯވަރނައިޓަކުން ބަދަލުވީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނާ،
އާރް.ޑީ.ސީއާ މުޢާމަލާތްކުރަމުން ދިޔައީ. އާދެ! އާރް.ޑީ.ސީއާ އެއްކޮށް މުޢާމަލާތްކުރަމުން ދިޔައީ. ތިއީ އަޅުގަނޑުމެން
އާރް.ޑީ.ސީއަށް ފޮނުވި ސިޓީއެއްގެ ޖަވާބުގައި އާރް.ޑީ.ސީން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފޮނުވާފައި ހުރި ކޯޓޭޝަންސްތައް
އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެ ކޯޓޭޝަންތަކަކީ އާރް.ޑީ.ސީން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހިއްސާކޮށްފައި ހުރި އެއްޗެއް. އެ
މުޢާމަލާތުކުރަމުން ދިޔައީ އާރް.ޑީ.ސީއާއި އަޅުގަނޑުމެންނާ. އެގްރީމެންޓް ހަދާފައި އިނީ އަޅުގަނޑުމެންނާއި
އާރް.ޑީ.ސީއާ. ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީއަކާއެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނާއި އާރް.ޑީ.ސީއާ ކުރެވެމުން ދިޔަ
މުޢާމަލާތެއް އޯވަރނައިޓަކުން ޗޭންޖުވީ. ޗޭންޖުވީމަކާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮން ފުރުޞަތެއްތޯ ލިބޭނީ ޕްލޭނިންގ
މިނިސްޓްރީއަކާ ތި ކަންކަން ހިއްސާކުރާކަށް. އަޅުގަނޑުމެންނާއި އާރް.ޑީ.ސީއާ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮންޓްރެކްޓަރަކީ
އާރް.ޑީ.ސީ. އަޅުގަނޑުމެން މުޢާމަލާތުކުރަނީ އާރް.ޑީ.ސީއާ. އެހެންވީމާ، އެ ކަން އެގޮތަށް ބަދަލުވެގެންދިޔަ ހިސާބުން
އެ ހުއްޓުމަކަށް އައި ގޮތަށް ހުއްޓިފައި ތީތި ތީނދީ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނާ އޭރު އާރް.ޑީ.ސީއާ ކުރެވުނު މަޝްވަރާއާ
އެކީގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ދައުރު އައިސްގެން އާރް.ޑީ.ސީއާ އެކީގައި ހޮޓަލް ޖެންގައި ބޭއްވި ރަސްމިއްޔާތެއްގައި
22

ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީގެ 2 ވަނަ ބައްދަލުވުން 10 އެޕްރީލް 2023
އެގްރީމެންޓް އެކްސްޓެންޑްކޮށް ތާރު އަޅާ މަގުތަކެއްގެ ގޮތުގައި މަގުތަކެއް ކަނޑައެޅިގެން ދިޔައީ ވެސް. ހަމަ އެ
މަޝްވަރާތަކުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެން ފޮނުވި ސިޓީބިޓީތަކުގެ ތެރެއިން އެ ބޭފުޅުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފޮނުވާފައި
ހުރި ކޯޓޭޝަންސްތައް ތިޔަކީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލީ. އެއަކީ ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީއަށް އެ
އެއްޗެއް ނުލިބި ހުރެދާނެ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަކާއި ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީއަކާއެއް ނޫން އެގްރީމެންޓް ހަދާފައި
އިނީކީ. އަޅުގަނޑުމެންނާއި އާރް.ޑީ.ސީއާ އެގްރީމެންޓް ހަދާފައި އިނީ. އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލީ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. ދެން އަދި އަޅުގަނޑު ކަމެއް، އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން. ދެންމެގައި އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރަށް ފުރުޞަތު ދިނުމުގެ ކުރީގައި ދެންމެގައި ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީގެ ބޭފުޅުން ގާނޫނީ ސުވާލެއްވީމަ ލިޔުމުން
ޖަވާބުދެއްވާނެ ކަމަށް ދެންނެވީމަ އަޅުގަނޑު އެދެން ތި ބޭފުޅުންގެ ޖަވާބެއް. އެކަމަކު އޭގެ އިތުރަށް އަސްލުގައި
ފާހަގަކޮށްލަން މަޖިލީހަށް ޖަވާބުދާރީވާން ވަޑައިގަންނަވާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެދިފައި ވާނީ ކަމާއި ގުޅުންހުރި
ބޭފުޅުން ފޮނުއްވައިދެއްވާށޭ. ވަޑައިގަންނަވާއިރުގައި އަސްލުގައި އެ މަސްއޫލުވެރިޔަކު ހިމެނޭހެން ވަޑައިގަތުން އެއީ
ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް. އެއީ އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ އޮފީހުގައި، ސަރުކާރު އޮފީސްތަކުގައި އެބަތިބޭ ސިޔާސީ ވެރިން
އެކި ކަންކަމަށް މަތިކުރައްވާފަ. އެހެންވީމާ، މިސާލަކަށް ޓެކްނިކަލް ބޭބޭފުޅުން ވަޑައިގަންނަވަންވީ ބޭނުންފުޅު
ވަރަކަށް. އެކަމަކު އެ ވަޑައިގަންނަވާއިރުގައި އަސްލުގައި ޖަވާބުދާރީވެވޭވަރުގެ، މި ދެންނެވީ އަދި އެ
މަސްއޫލުވެރިޔަކު ވަޑައިގަތުން އެއީ ވަރަށް ބޭނުންތެރިކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. ކޮމަންޑޫ ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.
ކޮމަންޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރާޝިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުރިން ކުރި ސުވާލު ތަކުރާރުކޮށްލަން ބޭނުންވޭ. މާލޭ ސިޓީ
ކައުންސިލުން ރައްޔިތުން މަޖިލީހަށް ފޮނުވާފައި އިން ސިޓީގައި ވަރަށް ސާފުކޮށް އެބައޮތް ދަންނަވާފައި، މި
ނަންބަރުގެ މައްސަލައަކީ ސީދާ މާލޭ އަމީނީމަގު ހެދުމުގެ މަޝްރޫޢުއެކޭ. މީގައި ވަރަށް ސާފުކޮށް ބުނެފައި އެބައިން،
އެ މަޝްރޫޢުގެ ދަށުން، އެއީ މި ދެންނެވި މުޅި ޕްރޮޖެކްޓުގެ މަޝްރޫޢުގެ ދަށުން ރޯޑް ޑިވަލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަނާ
ހަވާލުކުރި މާލޭ އަމީނީމަގަކީ މާލޭގެ ރޯޑް ޑިވަލޮޕްމަންޓް ޕްރޮޖެކްޓުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ މަގުތައް ހެދުމަށް ރޯޑް
ޑިވަލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަނާއި މި ކައުންސިލާ ދެމެދު 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ޖަނަވަރީ 26 ވަނަ ދުވަހު ވެފައިވާ
23

ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީގެ 2 ވަނަ ބައްދަލުވުން 10 އެޕްރީލް 2023
އެއްބަސްވުން ނަންބަރުން އެއްބަސްވެފައިވާ އެއްބަސްވުމެއް. އެހެންވީމާ، މި އެއްބަސްވުމުގައި މި އިނީ ސީދާ
އަމީނީމަގު ހެދުން. އެހެންވީމާ، 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ޖަނަވަރީ 26 ވަނަ ދުވަހު އަމީނީމަގު ހަދަން އެއްބަސްވެފައި
އޮތްއިރު ކީއްވެގެންތޯ 2022 ވަނަ އަހަރުގެ ޖޫން މަހުގެ 21 ވަނަ ދުވަހު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ މި ވަޒީރުންގެ
މަޖިލީހުން އެކަން ނިމުމަކަށް ގެނައުމާ ހިސާބަށް ކީއްވެގެންތޯ އެކަން އެއްވެސް ވަރަކަށް ހިނގާފައި ނެތީ. ވަރަށް
ސާފުކޮށް މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުން ފޮނުވާފައި އޮތް ސިޓީގައި އެބައޮތް ސީދާ އެ އެގްރީމެންޓަކީ މާލޭގެ އަމީނީމަގު
ހެދުމަށް ވެފައި އޮތް އެއްބަސްވުމެކޭ. އެހެންވީމާ، އެއީ މުޅި، މި އޮތީ ވަރަށް ސާފުކޮށް ލިޔެފަ. އަޅުގަނޑު އަދިވެސް
އެއްފަހަރު ރެކޯޑަށް ޓަކައި ކިޔާލަދޭނަން. އެ މަޝްރޫޢުގެ ދަށުން ރޯޑް ޑިވަލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަނާ ހަވާލުކުރި މާލޭ
އަމީނީމަގަކީ މާލޭގެ ރޯޑް ޑިވަލޮޕްމަންޓް ޕްރޮޖެކްޓުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ މަގުތައް ހެދުމަށް ރޯޑް ޑިވަލޮޕްމަންޓް
ކޯޕަރޭޝަނާއި މި ކައުންސިލާ ދެމެދު 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ޖަނަވަރީ މަހުގެ 26 ވަނަ ދުވަހު ވެފައިވާ ނަންބަރު
ASR425-CB/RDC/2020/1 އެއްބަސްވުމަށް 2022 ވަނަ އަހަރުގެ މާރިޗު މަހުގެ 26 ވަނަ ދުވަހު
ގެނެސްފައިވާ 3 ވަނަ އިޞްލާޙުގެ ދަށުން ހަވާލުކޮށްފައިވާ މަސައްކަތެއް ކަމުގައި ދަންނަވަމެވެ. އެހެންވީމާ، މި
އިޞްލާޙުތައް ވެސް މި އޮތީ މާފަހުން ގެނެއްސަ. އެހެންވީމާ، އެއްބަސްވެފައި އެބައިން 2020 ވަނަ އަހަރުގައި.
އެހެންވީމާ، އެހިސާބުން ފެށިގެން މިއަދާ ހިސާބަށް އެހާ މުހިންމު މަގެއް ހަދަން ހަވާލުކޮށްފައި އޮތްއިރު އެކަން ނުވީ
ކީއްވެގެންތޯއާއި އަދި އަޅުގަނޑަށް ދެން މިހާރު މި ފާހަގަކުރެވުނީ. މިސާލަކަށް ކުޅުދުއްފުށި ސިޓީގެ މަގުތައް ވެސް
ހަދަނީ ކުޅުދުއްފުށި ސިޓީ ކައުންސިލަކުންނެއް ނޫން. އައްޑޫ ސިޓީ ވެސް މަގުތައް ހަދަނީ ވެސް އެގޮތަކަށެއް ނޫން.
ދެން އެހެންވީމަ މާލޭ ސިޓީގެ މަގުތައް ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީން ހަދަން ހަވާލުވެގެން އެހާ ރަނގަޅަށް އެހާ ބާރަށް
ޕްރޮޖެކްޓް ކުރިއަށް ދާއިރުގައި ކީއްވެގެންތޯ މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލުން މިހާވަރަކަށް އެ މައްސަލަ ތެރެއަށް ވަދެގެން
؟
ތި އުޅުއްވަނީ
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. ސިޓީ ކައުންސިލަށް ފުރުޞަތު އެރުވުމުގެ ކުރީގައި އަޅުގަނޑު ދަންވާލަން ބޭނުން އަޅުގަނޑުމެން
މި ކޮމިޓީއަކީ ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބޮޑަށް އަސްލުގައި ލާމަރުކަޒީ އަސްލުގައި
ނިޒާމު ދިފާޢުކުރަންވެގެން މަޖިލީހުގެ އޮނިގަނޑުގެ ތެރެއިން އުފެދުނު ކޮމިޓީއަކަށްވީތީ ވެ އަސްލުގައި މި ކޮމިޓީން
ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނު ފާސްކުރިއިރުގައި ގާނޫނު އޮތްގޮތް އަދި އެ ފާސްކުރެވުނުއިރު ކުރެވުނު މަޝްވަރާތަކާ އެއްޗެހި،
މިސާލަކަށް ލާމަރުކަޒުކުރުން އެއީ ޙަޤީޤަތުގައި ގާނޫނަކުންނެއް ވެސް ނޫން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 8 ވަނަ ބާބުގައި
24

ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީގެ 2 ވަނަ ބައްދަލުވުން 10 އެޕްރީލް 2023
އެބައޮތް ދިވެހި ދައުލަތް ހިންގަން ވާނީ ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުންނޭ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނަށް ބަދަލު ގެނައީ ވީހާ
ވެސް ބޮޑަށް މަސައްކަތްތައް ލާމަރުކަޒުކުރެވޭނެ މަގަކަށް. އެއީ އިޚްތިޔާރުތައް ލިބޭނެ މަގަކަށް. އެގޮތުން
އަޅުގަނޑުމެން ވަކި މިންވަރުތަކެއް މިސާލަކަށް ރަށެއްގައި ވެއްޖެއްޔާ 5 މިލިއަނުން ދަށުގެ މަޝްރޫޢު ހިންގަންޖެހޭނީ
ރަށުން ކަމަށް ގާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާނެ. ސިޓީއެއްގައި ވެއްޖެއްޔާ 15 މިލިއަން ރުފިޔާއިން ދަށުގެ
މަސައްކަތްތައް ހިންގަންޖެހޭނީ ސީދާ ސިޓީން ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާނެ. އެ މަޝްވަރާގެ ތެރޭގައި ވެސް އަސްލުގައި
ފުރަތަމަ އެހެން ލިމިޓްނުކުރަން ކުރެވުނުއިރުގައި ރައީސް އޮފީހުގެ ބޭފުޅުން ވަޑައިގެން ވިދާޅުވެފައި އެބަހުރި 15
މިލިއަނުން ދަށް ނުވަތަ 5 މިލިއަނުން ދަށް އެގޮތަށް ލިޔެފައި އޮތެއް ކަމަކު ވެސް ސަރުކާރަށް އެބައޮތޭ ހަމަ
އެއަށްވުރެ ބޮޑެތި މަޝްރޫޢުތައް ވެސް ދޫކޮށްލުމުގެ އިޚްތިޔާރު އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، މި ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތެއް
އެއީ ފުރިހަމަ ލާމަރުކަޒީ ނިޒާމެއް ގެނައުން. އެހެންވީމާ، އަސްލުގައި މަސައްކަތްތައް މާލޭގައި ކައުންސިލާ ހަވާލުނުވެ
އޮތަސް ރަށެއްގައި ހަވާލުނުވެ އޮތަސް އެއީ އަސްލުގައި އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު އިޞްލާޙުކޮށްފައިވާ ގާނޫނު،
ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނުގެ ތަންދޭ ކަމެއް ނޫން އެއީކީއެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ސިޓީ ކައުންސިލަށް.
މާލެ ސިޓީ ކައުންސިލް އިދާރާ ގެ ޑެޕިއުޓީ މޭޔަރ އަޙްމަދު ނަރީޝް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރެއްވި ސުވާލުގެ ޖަވާބުގައި ދަންނަވަން އަޅުގަނޑު ބޭނުންވަނީ 2020
ވަނަ އަހަރުގެ ޖަނަވަރީ މަހުގެ 26 ވަނަ ދުވަހު އޭރުގެ ސިޓީ ކައުންސިލު، ޝިފާ މޭޔަރުގެ ސިޓީ ކައުންސިލުގެ
އެއީ ތިންވަނަ ދައުރުގެ ކައުންސިލު އިނގޭތޯ. އޭރުގެ ކައުންސިލާ އެކީގައި ދެންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އޭރު ކުރީގެ
ކައުންސިލުގެ މެންބަރެއް ވިދާޅުވެދެއްވީ ވަރަށް ސާފުކޮށް އެ މަސައްކަތް ކުރިއަށްދިޔަ ގޮތް. އޭރުގެ ކައުންސިލާ
އެކީގައި އެގްރީމެންޓް ހަދައިގެން މަސައްކަތް ފެށީ ހަމަ މިހާރުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އެ ކަން ކުރައްވަން
ހުއްދަދެއްވައިގެން އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުރު ފެށުނީ 2021 ވަނަ އަހަރުގެ މޭ މަހުގެ 17 ވަނަ ދުވަހު
އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުރު ފެށުނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނާ ދައުރު ހަވާލުވެގެން އައިއިރުގައި މާފަންނުގެ
ސެގްމަންޓުގައި މަސައްކަތް ކުރިއަށް ދަނީ އިނގޭތޯ. މާފަންނުގެ ސެގްމަންޓް ކުރިއަށް ދަނީ. އަޅުގަނޑުމެންނާއި
އާރް.ޑީ.ސީއާ އެކީގައި މަޝްވަރާތަކެއް ކުރުމަށްފަހުގައި 2022 ވަނަ އަހަރުގެ މާރިޗު މަހު އަޅުގަނޑުމެން
އާރް.ޑީ.ސީއާ އެކީގައި އެއްބަސްވުމަކަށް އާދެވި އެ އެއްބަސްވުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ކުރިން ހަދާފައި އިން، 2020 ގައި
ހަދާފައި އިން އެއްބަސްވުމަށް ތިންވަނަ އިޞްލާޙެއް އަޅުގަނޑުމެން ގެނައީ. ތާރު އަޅައިގެން، އަޅުގަނޑުމެންގެ
ކައުންސިލުގެ އިއްތިފާޤުން ނިންމީ މާލޭގެ މަގުތަކުގެ ތެރޭގައި ތާރު އަޅައިގެން ހަދަންޖެހޭ މަގުތަކެއް ހުންނަންޖެހޭނެ
25

ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީގެ 2 ވަނަ ބައްދަލުވުން 10 އެޕްރީލް 2023
ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކޮށްގެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ކައުންސިލުން ނިންމި ނިންމުމަށް އަޅުގަނޑުމެން އާރް.ޑީ.ސީއާ
އެކީގައި މަޝްވަރާކުރުމަށްފަހުގައި ވޭރިއޭޝަނަކަށް އިތުރުވާ ބައެއް ވެއްޖެ ކަމަށް ވަންޏާ ކައުންސިލުގެ އާމްދަނީ
ބަޖެޓުން ޕޭކުރާ ގޮތަށް. ކައުންސިލުގެ އާމްދަނީ ބަޖެޓުން ޕާކުރާ ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން ނިންމީ ވޭރިއޭޝަން. މި
ޕްރޮޖެކްޓަކީ 462 މިލިއަން ރުފިޔާ ސަރުކާރުން ހޭދަކުރައްވައިގެން މި ހަވާލުކޮށްފައި އޮތް ޕްރޮޖެކްޓެއް.
އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނުގައި 15 މިލިއަނަށްވުރެ ބޮޑުވާ އެއްޗެއް ވެއްޖެއްޔާ ޤައުމީ އިދާރާއަކާ
ހަވާލުކޮށްގެން، ޤައުމީ އިދާރާއަކާ ހަވާލުވެގެން ކުރަނީ. އެހެންވީމާ، ޤައުމީ އިދާރާއަކީ ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީ.
ޤައުމީ އިދާރާއަކީ ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީ. ދެންމެ ފާހަގަކުރައްވައިފި އައްޑޫ ސިޓީއާއި ފުވައްމުލަކު ސިޓީ. ހަމަ
ޤައުމީ އިދާރާގެ ބެލުމުގެ ދަށުން އެ ރަށްރަށުގައި ވެސް ދަނީ. އަޅުގަނޑުގެ ކޮންސަރނަކީ ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީން
އެކަން ކުރާތީކީ ނޫން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކައަކީ މާލޭގެ ރައްޔިތުން އިންތިޚާބުކުރީ
އަޅުގަނޑުމެންނޭ. އަޅުގަނޑުމެން ކައިރީގައި ރައްޔިތުން މި ބުނަނީ ބުރުޒު މަގު އިންނަންޖެހޭނީ މިހެންނޭ. އަމީނީމަގު
އިންނަންޖެހޭނީ މިހެންނޭ. ޗާންދަނީ މަގު އިންނަންޖެހެނީ މިހެންނޭ. ހަދާއިރުގައި މިތަން މިގޮތަށް ހަދައިދެއްވާށޭ މި
ބުނަނީ އަޅުގަނޑުމެން ކައިރީގައި. ދެން ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީގައި އެތާ ތިބެފައި ޓެކްނިކަލް ޓީމާއި އާރް.ޑީ.ސީގެ
ބޭފުޅުންނާ ތިބެގެން އެ ބޭފުޅުންނަށް ރީތިވާނެ ގޮތަކަށް އެ ބޭފުޅުންނަށް ޗާލުވާނެ ގޮތަކަށް މަގެއް ފަރިކޮށްލާފައި
އަޅުގަނޑުމެން ކައިރީގައި ހޭވެސް އަހާނުލީމަ އެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން މި ދަންނަވަނީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ މެންޑޭޓް
ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނުގައި މި ދަންނަވަނީ 69 ،56.2 ވަނަ މާއްދާ އަދި 42 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އަޅުގަނޑުމެންގެ
މުޠުލަޤަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިފައި އިން ބާރެއް އަޅުގަނޑުމެން ކައިރީގައި ހޭވެސް ނާހާ އަޅުގަނޑުމެންގެ އަތުން
ނެގީމަ އެ ނެގި ނެގުމުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ. އެހެންވީމާ، އެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން މި ދަންނަވަނީ
އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެ ކަންބޮޑުވުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ހުރީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ އެއްވެސް ކަންބޮޑުވުމެއް ނެތް
ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީގެ ބެލުމުގެ ދަށުން، ޤައުމީ އިދާރާއަކީ ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީން. އެހެންވީމާ، ޕްލޭނިންގ
މިނިސްޓްރީގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ދާން ވާނީ. އެ ކަމަކާ ނެތް ކަންބޮޑުވުމެއް. އެ ކަމަށް ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީއަށް
މިއަދު ވެސް މާދަމާ ވެސް އަދި ކުރިއަށް އޮތް ދުވަސްތަކުގައި ދޭންޖެހޭ އެއްބާރުލުން ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ފަރާތުން
ލިބޭނެ. އެހެންނަމަވެސް، މި އަމީނީމަގުގެ ތާރު އަޅައިގެން ވަކި ޕްރޮޖެކްޓެއްގެ ގޮތުގައި ހިންގަން 84 މިލިއަން
ރުފިޔާއަށް އާރް.ޑީ.ސީއަށް ދިނީ ކައުންސިލުގެ އެއްވެސް މަޝްވަރާއެއް ކުރުމެއް ނެތިއޭ. ދެން 84 މިލިއަން
ރުފިޔާއަށް އައިމަ އަޅުގަނޑުމެން ސުވާލުކުރަނީ، އަޅުގަނޑުމެން ސުވާލު އުފެއްދީ 84 މިލިއަން ރުފިޔާއަށް އެ ބޮޑުވި
ގޮތް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސާފުކޮށްދޭށޭ. އަޅުގަނޑުމެން މި ސުވާލުކުރަނީ ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުން އޯވަރނައިޓަކުން
26

ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީގެ 2 ވަނަ ބައްދަލުވުން 10 އެޕްރީލް 2023
އަޅުގަނޑުމެންގެ އަތުން އެ ޕްރޮޖެކްޓް ނަގަން ނިންމި ގޮތް، ނިންމީ ކޮން އުސޫލަކުން ކޮން ގޮތަކަށް ބަލާފައިތޯ؟
މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮން ކުށެއް އޮވެގެންތޯ ނޫނީ ކައުންސިލުން ކޮން ޒިންމާއެއް އަދާނުކޮށްގެންތޯ،
ކައުންސިލުން ކޮން ޖެއްސުމެއް ސަރުކާރަށް ކޮށްގެންތޯ ސާފުކޮށްލަދެއްވާށޭ. އޭރުންތާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް
އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށްދާންވާ ގޮތް ސާފު ވާނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އެ ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީން އެއްވެސް އެއްޗެއް ދަންނަވަން އެބައޮތްތޯ. ދެން އިތުރު މެންބަރަކު؛
ފަހު ފުރުޞަތު އަޅުގަނޑު އަރުވާނަން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދަށް.
މައްޗަންގޮޅި އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން، ހަމަ ތަކުރާރުކޮށް ބުނެލަން ބޭނުންވަނީ މިއަދު
ދެކެވުނު ވާހަކައިގެ ޔައުމިއްޔާ މިނިސްޓްރީއަށް ފޮނުވާލަދެއްވައްޗޭ. ދެއްވާފައި ލިޔުމުން ދެން ދެވަނަފަހަރަށް
އަޅުގަނޑުމެން މިކަހަލަ ކަމެއް ކުރާއިރު އެކަމާ ބެހޭ ގުޅުންހުރި ބޭފުޅުން، ހަމަ ތަކުރާރުކޮށް މުޤައްރިރު ވިދާޅުވިހެން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޖަވާބުދާރީވެވޭވަރުގެ ބަޔަކު މިތަނަށް ވަޑައިގެން ހާޒިރުކޮށްދެއްވުން ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެން.
އަޅުގަނޑު ހަމަ އެ ކަން ފާހަގަކޮށްލަން. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑުމެން މި ކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ
ފުދޭވަރަކަށް ވަގުތު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެއްވިއްޖެ ކަންނޭނގެ ސިޓީ ކައުންސިލު އަދި ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީގެ
ބޭފުޅުންނާ އެކީގައި އަޅުގަނޑުމެން މި މައްސަލަ އަދި އިތުރަށް ބަލައި ދިރާސާކޮށްފައި އަޅުގަނޑުމެން
އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ލަހެއްނުކޮށް މީގައި އަޅުގަޑުމެން ގޮތެއް ނިންމާނަން. ދެން އަޅުގަނޑު ހަމަ ފަށަމުން ވެސް މި
ދަންނަވަނީ އަސްލުގައި ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީގެ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލު ކުރިއެރުވުން އެއީ މި
މަގަށް، މި ދެންނެވީ އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހުގެ އޮނިގަނޑުގެ ތެރެއިން މި ކޮމިޓީ ވެސް އުފެދުނު މަޤުޞަދޭ.
މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑުމެން އެއްޗެއް ދަންނަވަނީކީ އަދި މެންބަރަކު ވެސް އަޅުގަނޑު ހިތުން އެއްޗެއް ދަންނަވަނީކީ ތި
ބޭފުޅުންނަކަށް ކޮންމެހެން ނިސްބަތްކުރައްވާފައެއް ނޫން. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން ލިޔެކިޔު ން ފޮނުވާއިރުގައި ވެސް
27

ލާމަރުކަޒީ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީގެ 2 ވަނަ ބައްދަލުވުން 10 އެޕްރީލް 2023
ކުރިއަށް އޮތް ތަނުގައި ބަލާނަން. މި ދެންނެވި ޓެކްނިކަލް ބޭފުޅުންނާ އެކީގައި އޮފީހުގެ މަސްއޫލު، މި ދެންނެވީ
ނިންމުންތައް ނިންމާ، މި ދެންނެވީ މިސާލަކަށް ސެކްޝަންތަކުގައި ވެސް އެބަ ތިބޭތާ ވެރިން ދެއްތޯ ގާނޫނީ ގޮތުން
ޒިންމާ ނަގަންޖެހޭ އަސްލުގައި. އެކަހަލަ ފަރާތަކާ އެކީގައި ވަޑައިގަތުން އެއީ އަސްލުގައި އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ދެން
އަޅުގަނޑުމެން ފޮނުވި ސިޓީގައި އެހެން ބަޔާންކުރެވިފައި ނެތަސް މި ދެންނެވީ ރައްޔިތުން މަޖިލީހަށް ޖަވާބުދާރީވާން
ވަޑައިގަންނަވާއިރުގައި އެއީ ވަރަށް ބޭނުންތެރި ކަމެއްހެން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ. ދެން ސިޓީ ކައުންސިލުން އެ
ފާހަގަކުރެއްވި ކަންތައް ހަމަ ޙަޤީޤަތުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިގަންނަން އިނގޭތޯ. އެއީ ތި ބޭފުޅުން ތި
ފާހަގަކުރައްވާ މާލޭ ސިޓީގެ މިލްކުވެރިކަން، މި އިޚްތިޞާސްގެ ވެރިކަން އޮންނާނީ ސިޓީ ކައުންސިލަށް. އެއީ
ރައްޔިތުން އިންތިޚާބުކޮށްފައި ތިބޭ ކައުންސިލެއް. ދެން އެ އިޚްތިޞާސްގެ ތެރޭގައި ހުންނަ ކަންކަމާއި ދޭތެރޭގައި
މިސާލަކަށް މަގެއްގައި ހުންނަ މައްސަލަތަކާ ބެހޭގޮތުން، ރައްޔިތުންގެ ޝަކުވާ ކުރާނީ ވެސް ރައްޔިތުން އެކަމާ
ކަންބޮޑުވަންޏާ އެ ކަންބޮޑުވުމެއް ހިއްސާކުރާނީ ވެސް ކައުންސިލާ. އެހެންވީމާ، ކައުންސިލުގެ ދައުރު މީގެ ތެރޭގައި
ގާނޫނީ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ކަނޑައަޅާފައޭ އަސްލު. ޙަޤީޤަތުގައި ކައުންސިލާ ނުބައްސާ ރަށެއްގައި ތަރައްޤީގެ
މަޝްރޫޢުއެއް ހިންގުމަކީ މިހާރު ގާނޫނާ ޚިލާފު ކަމެއް އެއީ. ގާނޫނާ ޚިލާފު ކަމެއް އެއީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑުމެން މި މައްސަލަ އަދި އިތުރަށް ދިރާސާކޮށްފައި އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ލަހެއްނުވެ މި ކޮމިޓީން،
އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަބް ކޮމިޓީން މި ކަމުގައި ގޮތެއް ނިންމާނަން. ދެން ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ސިޓީ
ކައުންސިލުގެ ބޭފުޅުން އަދި ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީގެ ބޭފުޅުން ވަޑައިގެން ދެއްވި މަޢުލޫމާތަށް ޓަކައި. އަޅުގަނޑުމެން
މިއަދު މި ބައްދަލުވުން މިހިސާބުން ނިންމައިލާނަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
____
28